

ХАҢЫАТ
1937 СЫЛТАН
ТАХСАР

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН НЬУРБА УЛУУҢУН ХАҢЫАТА

НЬУРБА

ОГНИ НЬУРБЫ

12+

2023 сыл
Бэс ыйын
15 күнэ
Чэппиэр
23 №
(12047)

ТЭРИЙЭЭЧЧИЛЭР: СР Правительствоота, Ньурба улуунун «Ньурба» («Огни Ньурбы») хаһыат редакцията» автономнай тэрилтэ

Улэ, Эйэ, Түмсүү ыһыабынан!

Ытыктабыллаах Ньурба улуунун олохтоохторо, биир дойдулаахтарым, ытык-мааны ыһырыылаах ыалдьыттарбыт!

Эһигини барыгытын Уруг Тунах Ыһыабынан ис сүрэхпиттэн итихтик-истинник эбэрдэлибин! Саха дьоно кыдаан кыһыны этэнгэ туораан, самаан сайыны уруйдуу көрсөр, өбүгэлэрибиз үгэстэринэн Аар айылба-бытыгар сүгүрүйэр, Урдүкү Айыылартан көрдөһөр, уйгуну-бийаны, кэскили тустуур бэлиэ куммүт үүннэ.

Быйыл улуустугар Арасыйаба Уһууааччы уонна Аба субэһит, Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр Улэ, Ньурба оройуонугар олохтоох оҕорон таһаарыны сайыннарыы сылларыгар, Политическай уопсастыбаннай диэйтэл М.В. Мегежекскэй төрөөбүтэ 125 сылыгар, норуот талааннааба, олонхоһут И.М. Харитонов - Саахардаах Дьуона төрөөбүтэ 135 сылыгар, социалистическай үлэ дьоруойа М.Ф. Алексеев төрөөбүтэ 95 сылыгар аналлаах "Улэ, Эйэ, Түмсүү" ыһыаба ыһыллар.

Билигин төһө да уустук кэмнэр

турбуттарын иһин, бу барыта хаһан эрэ халбарыйыа, барыта этэнгэ буолуо диэн бигэ эрэллээхпит. Бу күн барыбытыгар сырдык санааны сыдьаайар үтүө алгыстарын оройуонмут хас биирдии олохтооҕо эппитигэр-хааммытыгар, өйбүтүгэр-сүрэхпитигэр инэринэн,

куус-уох ылан, дьоллоох олохпутун айыахпыт-тутуохпут.

Ыһыах - саха норуотун төрүт үгэһэ, духуобунай баайа, омук быһыытынан уратыта. Өбүгэлэрибизтэн илдьэ кэлбит ыһыахпыт харыстаан, суолтатын өйдөөн, көлүнэттэн көлүнэбэ тириэрдэ туруобун! Уйгулаах Ыһыахпыт кэскили кэрээһили, кэнчээри ыччылпыт инникитин тустуу, үүнүүгэ-сайдыыга сирдии турдун, дьолу-соргуну аҕаллын!

Ийэ айылбабыт силигилээн, тупсан турар кэмизер эһиэхэ хас биирдиигитигэр өң-бийаң олобу, чөл туругу, этэнгэ буолууну баҕарабын. Ыһыахпыт Алгыһа хас биирдиибитигэр сырдык санааны сыдьаайдын, инникигэ эрли сахтын!

Уруг Тунах Ыһыабынан!

Ньурба улуунун баһылыга
А.М. ИННОКЕНТЬЕВ.

Бүгүнгү нүөмүргэ:

Алексей Иннокентьев Украинаба сырыытыттан

стр. 2

Ньурбаба АПРОСА тэрилтэ общественной истиилэрэ

стр.2

"Сити-центр", "Сити-строй" кэми кытары тэнгэ уларыйар

стр. 3

Ньурбалар СӨ Ил Дарханын гранын кыайыылаахтара

стр. 4

Медиктэр зональнай күрэхтэрэ

стр. 5

Нэдиэлэ сонуннара

Олобу-дьаһабы хааччыыы

Ааспыт нэдиэлэ этэнгэ ааста. Бу сайын Ньурба оройуонугар 3 кылаастаах баһаартан кутталлаах буолуу режимэ биллэрилиннэ. Этэнгэ араах кэмизер баһаар үөскүүр куттала баар.

Уу таһыма Марха өрүскэ 61 см түһэн 593 см тэннэстэ, Бүлүү эбэбэ Бүлүүтэбэ ГЭС уутун ыһыттарын суотугар 5 см эбиллэн 377 см тэннэстэ. ГЭС уутун навигация сырыытын хааччылар сылтан бу ый 25 күнүгэр диэри кыралана ыһыахтара. Халаантан сэрдэхтэх буолуу режимэ уһулунна.

Бу күннүргэ "ИП Чымыров А.В." Маалыкай энгэр суолу онорууга таһаартаах. Чуукаар диэки суол куурдабына бу ый 20-с чыһылатын кэнниттэн бараллара күүтүллэр. Понтону өрөмүөннээһин саҕаланна. Бүгүнгүттэн салгын уйуктаах суудуна Чуукаарга сырыытын саҕалаата.

Бүгүнгү туругунан Дьаархан уонна Дьыникимдэ нэһиликтэрэ бородукта маҕаһына, бэкээрингэ суох олоролор. Күндээдэбэ эмиэ бэкээрингэ суоҕа олохтоохторго кыһалҕаны үөскэтэр. Маннькы быһыы таһыбатын туһугар бастатан туран нэһилиэк баһылыктара ылсыахтарын наада. Бу боппуроска "Урбаан, эргизэн уонна олохтоох оҕорон таһаары департаменыгар" салгы үлэлэһиригэр соруудахтанны.

СВО

Дьокуускайга Ньурба улуунун представителствотыгар иккис сырыытын уопускаатыгар кэлэ сылдьар байыаннай сулууспалаах, Бахмут кыргыһытын кыттыылааба Иван С. көрүстүлөр. Хорсун быһыытын иһин Ивана "Суворов" мэтээлинэн үрдүк наҕараадаба түһэрбиттэр.

Мань тэнгэ Украинаба тирэх пуунга тиэрдэргэ диэн Ньурбаттан эбии таһаар Дьокуускайга баар мобилизованнайдарга көмө пуунугар илдьэн туттарылынна.

Тутуу

Хангалас оскуола-саадыгар 4 тугааччы үлэлии сылдьар, хара үлэтэ бүттэ. Быйыл контракт быһыытын көндөйө бүтүөхтэх. Үөдэй оскуола-саадыгар тутуу 2 этабынан барыахтаах. Быйыл спортивнай саалата суох бастакы этаба кириэрэ күүтүллэр. Чуукаар оскуолатын тутуутугар бу ый 20 күнүгэр тугааччылар кэллэлэр. Антоновка культурнай киинин тутуутун Дьаһала табыста, салгы үлэ бэрээдэк быһыытын барыаба. Таркаайыга культура дьийэтин тутуутун изыскательнай үлэтэ саҕаламмыта, кэлэр ыйга аукционга тахсара былааннанар.

Үөрэх эйгэтэ

Биир кэлим уонна государственнай эксээмэнэр буола тураллар. Түмүктэрэ бу нэдиэлэ бүтэһигиттэн биллэн барыахтара. Судаарыстыбаннай эксээмэнгэ 2 оҕо шпаргалка, 1 оҕо суотабай телефон илдьэ кириэн тутулууннар. Бу түгэнгэ үөрэнээччи, хомойуох иһин, эксээмэнтэн уһуллар. Үөрэнээччилэр Спартакиадалара Дьокуускай куоракка түмүктэннэ. Ньурба спортсмен оҕолоро чэпчэки атлетикаба, көңүл тустууга, боксаба уонна мас тардыһытыгар үчүгэй көрдөрүүлээхтэр. Уопсай түмүккэ 7 миэстэбэ тигистилэр. Ханньк көрүнгэ болҕомто ууруохпутун наадатын бэлиэтэннибит диэн тренердэр этэллэр. Сайынгы лаабырдары приемкалааһын үлэтэ өссө даҕаны бара турар. Үөрэх управлениетын салайааччыта Федор Ушканов СӨ үөрэх уонна наука министирэ кыттыылаах мунньабы сырдатта. Манна этиллибитинэн оскуола саастаах оҕо бэйэбэ тийиниитин ахсаана элбээбитин, манна болҕомто уурулуон наадатын бэлиэтэбиттэр. Мань тэнгэ сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолору күүһүлээһин иһин 2022 сылга 98 холубунай дьыала тэриллибит эбит буоллабына, быйыл ангардас 5 ый иһигэр 205 түбэлтэ арыллыбыт. Онон бу кыһалҕаба үрдүк таһымна улахан болҕомто ууруллара уолдыаспыт.

Тыа хаһаайыстыбата

Ааспыт нэдиэлэбэ тыа хаһаайыстыбатын департаменын салайааччыта Леонид Ушканов "Күндээдэ" АУо уонна "МТС-Агро" хаһаайыстыбалар үлэлэрин-хамнастарын билсэ сайылыктарыгар таһа сырытта. "Күндээдэ" 600 таһа төбө сүөһүнү, 340 таһа сылгыны иитэр. Банаар ынахтарын икки сайылыгынан тутан олоролор, үттэрин "Влада" тэрилтэ кэмизер кэлэн илдьэ барар. Быйыгы төрүөх 200-чэ тарбыаба эмиэ туспа тутан олоролор. Сүөһүлэр туруктара этэнгэ.

"МТС-Агро" Бэс атах сайылыгар 100-чэ төбө сүөһүнү иитэр. Тарбыахтар ырыганнаан ыксаталы сылдьыбыт эбит буоллахтарына, билигин хоһууга таһан, күөххэ үктэнэн бэттэх кэлэн эрэллэр. Тарбыах көрөөччүлэрэ бары уопута суох эдэр үлэһиттэр буолан үчүгэйдик билбэттэр эбит. Зоотехник таһан сүбэ-ама бизрдэ, үлэһиттэр салгы үлэлиир былааннаахтар.

Билигин бары хаһаайыстыбалар окко кириригэ бэлэмнэнэн эрэллэр. Ыһыы үлэтэ оройуонга түмүктэннэ. Гранулированнай оту оноруу боппуруонун үөрэтэн көрбүттэрэ. Нэһилиэнһэ ордук комбикормна наадылар буолан, дьофус комбикорм собуотун тутуу боппуруостарын үөрэтэн эрэллэр.

Бу ый 27-28 күннэригэр Хангалас улуунугар өрөспүүбүлүкэтээби ыанньыксыттар күрэхтэрэ буолар. Ньурба улуунуттан сайаапкалар бардылар.

Ыччат бэлиитикэтэ

Бу ый 9-12 күннэригэр Сунтаар улуунун Кэмпэндээйитигэр "Турсун" ыччат туристическай слета буолан ааста. Ньурба улуунун ыччата 2 хамаанда туруоран барыта 9 көрүнгэ күрэхтэһэн кэллилэр. Балыктааһынна 1 миэстэни, бырайыак көмүскээһинигэр 3 миэстэни ылан уопсай түмүккэ бастакы хамаанда 7, иккис хамаанда 12-с миэстэбэ тигистилэр. Барыта 22 хамаанда күөн көрүстэ.

Улуус дьаһалтатын пресс-киинэ.

- СВО -

Улуус баһылыга Алексей Иннокентьев: “Бары түмсүүлээх буолуохтаахпыт, биир санаанан салайтара олоруохтаахпыт!”

Ньурба улуунун баһылыга Алексей Иннокентьев, Сүлэ нэһилиэгин баһылыга Дмитрий Иванов, Октябрьскай нэһилиэк дьаһалтатыттан Василий Федоров бу күнүргэ Запорожьеба уонна Донецкай уобаласка баар Ньурбаттан төрүтээх байыаннай сулуспалаах уолаттары көрсөн кэлэн иһэллэр. Ростовтан Москваба айаннаан иһэр кэмнэригэр итигинэ абыайах ыйытыгыга хоруйдууртар көрдөс түбүт.

- Алексей Михайлович, сыалгытын ситтигит дуо, хас уолу көрүстүгүт?

- Барыта Ньурбаттан төрүтээх 40 тахса уолу көрүстүбүт. Мантан дьонноро, улууспут бэлэмнээбит малларын тиэртибит. Барыта туюнна кэрингэ таһабыстаах кэлбиппит. Уолаттар үөрүү бөбөлөрө. Саамай сөхпүтүм дьин, 5 чаас сатыы хааман кэлэн биһигини көрүстүлэр. Дойдуларын сонунун истээри, ирээ-хоро кэпсэтээри. Санаан көрүн, 5 чаас устата эт атахынан хааман кэлэр дьин хорсун быһыы. Хомойуох иһин, сыалгытын ситтибит дьин этэр кыабым суох. Былаан быһытынан 70-80 биир дойдулаахтарбытын көрсүөхтээх этибит. Прорыв буолан собуруу өттүн сабан кэбистилэр, иньэ гынан сорохторугар тийбэтибит. Малларбытын тирэх пууннарга хааллардыбыт, онно Ньурба улуунун дьаһалтатыттан бэйэбит үлэһиппит баар. Баран иһэн Москваба Бурденко аатынан госпитальга 3 уолу, төннөн иһэн Ростов-на-

Дону байыаннай госпитальга 3 эмтэнэ сытар 3 уолу көрүстүбүт. Уопсайынан уолаттар санаалара күүстээх.

- Билигин дьон арааһы сангар. Эн санаагар миэстэтигэр тийээн уолаттары көрсөү наада дуо?

- Хайаан да наада, биллэн турар, балаһыанньаттан көрөн. Уолаттарбыт хайдах курдук үөрээстэһинэ көрсөллөрүн, дойдularын ахтылбанын таһааралларын, биир дойдулаахтара кинилэри кытары бииргэлэрин, салалта өйүүрүн көрөн отой сирэйдиин сырдыы түһэллэр. Этэн аһарбытым курдук, 5 чаас сатыы хааман кэлэн көрүстүлэр. Күүстэригэр күүс, сэннэлэригэр сэннэ эбиллэр. Биһиги уолаттарбыт үчүгэй ахсаанна сылдыаллар. Эдэркээн 19, 20 саастаах уолаттарбыт өйдөрө-санаалара, толкуйдара отой атын. Биһиги кинилэргэ бары өттүнэн өйбүл буолан баарбытын биллэрэрбит хайаан да наада. Сахалары отой убаастыыллар эбит, блокпост буоллун, чаас буоллун “Вы якуты?” - диэнтэн сабалаан кэпсэтэллэр, биһигини ким даһаны тохтоппот. Түмсүүлээх норуокут дьин сөбүлөр.

- Москваба бастайааннай предствительство, “Саха волонтер” түмсүү тохтоло суох көмө онорорун истэ-билэ сылдыабыт. Эби көмө наада дуо?

- Мин үһүс төгүлүн кэлим уонна бу сырыыга отой биир ситимнээх үлэ бара турарын илэ көрөн астынным. Эрдэ манньк буолбатах этэ. Систимэ онгоһуллубут, тирэх пууннар отой үчүгэйдик үлэһи тураллар. Андрей Сандаминович салалтатынан постпредство өттүгүн күүстээх үлэ бара турар. “Саха волонтер” түмсүү күннэтэ госпиталларга

уолаттары баран көрсөр, кинилэр наадаларыгар сүүрэр-көтөр. Ростовка биир саха дьахтара баар эбит, уолаттарга ийэли сыһаннаһан таһастарыгар тийэ дьаһайан сылдыар. Уопсайынан, сахалар түмсүүлээхпитин өссө биирдэ биһиргэтэн кэлим. Атын регион уолаттара сөбүлөр, Саха сириг курдук көмөлөһөр регион отой абыайах дьин.

- Бу күнүргэ СӨ Ил Дархана Айсен Сергеевич Николаев күүһүгү быыбарга турунарын туһунан киэнэйгэ иһитиннэрдэ. Манна эн санааң?

- Айсен Сергеевич билигин кэм кийитэ. Мин араас таһымга баһылыктыыр кэмээр 4 өрөспүүбүлүкэ салайааччытын кытары үлэлээтим. Уонна чопчу этэр кыахтаахпын - саамай ыарахан кэм Айсен Сергеевич салайар 5 сылыгар ааста. Аан дойдуну аймаабыт пандемия, халаан уута, ойуур баһардара, аны билигин анал байыаннай дьайыы. Биир салайааччы холугар элбэх тургутуу. Улахан уот турар кэмигэр Ньурбаба эмиэ ыксаллаах быһыы-майгы үөскүү сылдыбыта. Онно Приморьеттан тийэ байыаннай вертолеттар кэлэн үлэлээн барыттар.

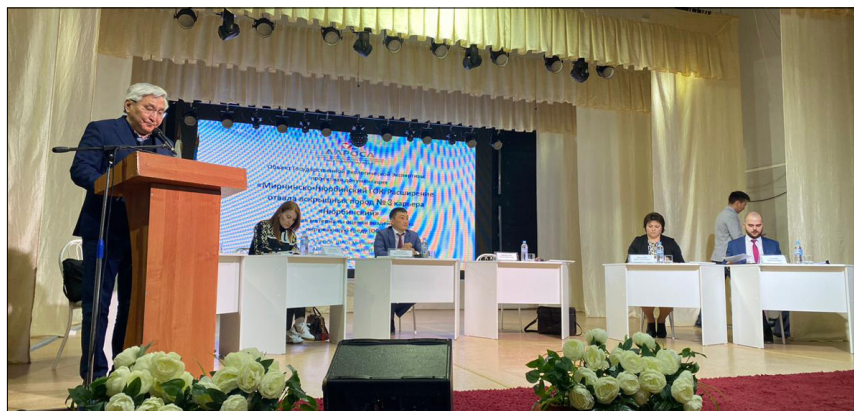
Айсен Сергеевич байыаннай сулуспалаах уолаттарга көмөтүн бары билинэллэр, улаханньк махтаналлар. Барытын социальнай ситиминэн көрө олороллор. Хайдыһымааха наада дииллэр, сөпкө этэллэр.

Саха норуота түмсэр, биир өйгө-санааба кэлэр кэмэ кэллэ. Биһиги бары Ил Дархаммыт тула түмсүөхтээхпит. Билигин быыбар иннинэ дьэ күөрэйэн тахсан дьону буккуйа сатыылларын тус бэйэм отой өйдөөбөппүн уонна угарабын. Салайааччы ханнык баһарар кэмнэ норуотун кытары бииргэ буолуохтаах, хаан баһарар, быыбар кэмигэр, быстах кэмнэ эрэ буолбатах. Чуолаан биир дойдулаахтарбар туһаайан этиэм этэ, бары түмсүүлээх буолуохтаахпыт, биир санаанан салайтара олоруохтаахпыт.

Лена ПЕТРОВА.

- Сонун -

АЛРОСА АХ бырайыагар общественной истиилэр буоллулар

Бэс ыйын 7 күнүгэр “Кыталык” КД АЛРОСА АХ “Нюрбинский ГОК. Обогатительная фабрика №16. Расширение. Корректировка” уонна “Мирнинско-Нюрбинский ГОК. Расширение отвала вскрышных пород №3 карьера “Нюрбинский”” бырайыактарынан публичной истиилэр буоллулар.

АЛРОСА АХ генеральной директирин солбуйааччыта Алексей Дьячковская, экология боппуостарыгар сүүрүн инженери солбуйааччы Полина Анисимова, гидротехнической тутуулары үөрэтэр отдел салайааччытын солбуйааччыта Николай Алексеев, айылба харыстабылын отделын сүүрүн исписолиһэ Ирина Николаева, сүүрүн инженери Максим Чабанов кыттыгыны ыллылар. Оробуочай бөлөбү улуус баһылыгын бастакы солбуйааччыта Николай Бурнашев билиһиннэрдэ.

АЛРОСА АХ кэнники сылларга үлэтин-хамнаһын хайдах тэринэн үлэһи сылдырын, тох ыарахаттары көрсүбүтүн Алексей Дьячковская сиили мустубут дьонго билиһиннэрдэ. Салгыы Ирина Николаева этилэбит бырайыак ис хоһоонун харытыскалаан көрдөрө-көрдөрө кэпсэттэ.

Николай Бурнашев кылгастык бырайыак ис хоһоонун билиһиннэрдэ. Алмаас хостоһонуттан ордубут туюннанан буор маасаттын кутар полигон туолбутунан сибээстээн, карьер аттыгар эбии сүөкүүр сир онгоһуута буолар.

Дакылаат кэнниттэн Ньурба олохтоохторуттан кэккэ ыйытылар киирдилэр. Чуолаан урукку сылларга курдук быһылаан тахсыбатын наада-тыгар хвостохранилищеба улахан болдомто ууруоха, технологической

уу өрүскэ түспөккэ, сана технологиялары туһанан онгоһуллубут анал сиргэ барыахтаах, дьин общественник Наталья Иннокентьева этии киллэрдэ.

Мань тэнэ Ньурба улуунугар кэнники онкология ыарыыта элбээтэ, эдэримсийдэ, бу экологияны, иһэр уубутун кытары быһаччы сибээстээх, мониторинг оноробут дуо дьин ыйыттылар. Алексей Дьячковская статистика көрдөрөрүнэн саамай элбэх онкология ыарыыта Алдан улуунугар бэлиэтэммит, Ньурбаба көрдөрүү атын улуустары кытары тэн, чопчу харытыныан Ньурбатаабыт кини балыһаттан ыйытан көрүөхүтүн сөп диэбитин мустубут дьон соччо ылымматта. Барыы күн-түн элбии турарын, эрдэ манньк буолбатах этэ дьин санааларын эттилэр.

Амакинка түөлбө салайааччыта Лариса Сербина эргэрит турбалар, инженернэй ситим боппуостарын көтөхтө. Николай Бурнашев сууккаба 1200 куб. ууну ыраастыыр ситим сотору кэминэн Вертолеткаба турухтаабын, Амакинка, Энергетик турбалара барыта уларыахтаабын эттэ. Бу хайаан да наадатын, тобо диэтэххэ ууну ыраастыыр ситими үлэлэтэр да түгэнгэ син биир хас эмэ сыл устата дьэбин быһа сиэн, ньамах буолбут турбаларынан ыраас ууну ыытан туһа тахсыбатын бэлиэтээтэ.

Итиэннэ Ньурба улуунуттан сылдыр байыаннай сулуспалаах уолаттарга АЛРОСА техника өттүнэн көмөлөһөрүт буоллар дьин туруорустулар.

Түмүккэ мустубут дьон бырайыагы ылынарга улахан ангаара сөбүлээбит дьин куоластаатылар, 3 киһи тутунна.

Лена ПЕТРОВА.

- Спорт -

Бүлүү бөлөх улуустарын бэтэрээннэргэ аналаах VII региональной спартакиада Ньурбаба арылынна

Бэс ыйын 8 күнүгэр, Сергей Васильев аатынан сынныланг пааркатыгар, түөрт Бүлүү оройуона кыттылаах спартакиада үөрүүлээх аһыллыта буолла. Анаабыт курдук сылаас күн турар биһрдэ. Санатар буоллааха, бу иннинэ, 2022 сыллааха, Сунтар улуунугар спартакиада ытыллыбыта. Тоһус көрүнгэ тыһааһыннаах киирсилэр кэннэлэригэр Ньурба оройуона үһүс бириистээх миэстэни ылбыта.

Спартакиада сүүрүн судьуйата, мас рестлинг үрдүк категориялаах тренерэ, СӨ физкультурара уонна спорка туйгуна, Ньурба оройуонун физкультурара уонна спорка бочуоттаах үлэһитэ Иннокентий Иванович Семенов парады салайда. Бүлүү дэлгээссийэтин салайааччыта, Ньурба оройуонун, Түмүк нэһилиэгин бочуоттаах олохтооҕо Герасим Алексеевич Солтуев, Үөһээ Бүлүү дэлгээссийэтин салайааччыта, улуус бэтэрээннэрин эбии бэрэссэдээтэлэ, СӨ “Гражданский килбиэн” бэлиэ хаһаайына, СӨ үтүөлээх юриһа Василий Николаевич Васильев эбэрдэ тыл этилэр, спорду өрө тутар, кыайыыга дьулуурдаахтарга бочуотунай грамоталары, эбэрдэ суруктары туттардылар. Үөрүүлээх тэрээһин кэнниттэн Сергей Васильев аатынан сынныланг пааркатыгар хабылыкка, хаамыскаба, “Кыталык” культуура дыбарыаһыгар саахымакка, дуобакка күрэхтэр ытылыннылар.

Спартакиада кыттылаахтара бу курдук санааларын үлэһиннилэр.

Кылаабынай судьуйа Иннокентий Семенов:

- Бүлүү бөлөх улуустарын региональной бэтэрээннэр спартакиадаларыгар уопсайа 110 киһи кыттар. Сахалыы остуол оонньууларыгар - хабылыкка, хаамыскаба, эстафетаба, теннискэ, дартска, буудьанан ытыгыга, городкига, үнкүүгэ күрэхтэһиэхтэрэ. Хас биридди көрүнгэ судейскай хаамыһыйалар ананнылар. Ким бэлэмнээх - ол кыайды!

Ньурба улуунун спорткомитетын салайааччыта Роберт Алексеев:

- Аныгы көлүнэ ыччакка аһам саастаахтарбыт чөл олохторунан, спорка тардыһыларынан холобур буолаллар. 2023 сылга ытыллыахтаах IX спортивной оонньууларга маассабай

сэри уонна үлэ бэтэрээннэрин уопастыбаннай тэриитэлэрин солбуйааччы бэрэссэдээтэлэ, СӨ “Гражданский килбиэн” бэлиэ хаһаайына, СӨ үтүөлээх юриһа Василий Николаевич Васильев эбэрдэ тыл этилэр, спорду өрө тутар, кыайыыга дьулуурдаахтарга бочуотунай грамоталары, эбэрдэ суруктары туттардылар. Үөрүүлээх тэрээһин кэнниттэн Сергей Васильев аатынан сынныланг пааркатыгар хабылыкка, хаамыскаба, “Кыталык” культуура дыбарыаһыгар саахымакка, дуобакка күрэхтэр ытылыннылар.

Спартакиада кыттылаахтара бу курдук санааларын үлэһиннилэр.

Кылаабынай судьуйа Иннокентий Семенов:

- Бүлүү бөлөх улуустарын региональной бэтэрээннэр спартакиадаларыгар уопсайа 110 киһи кыттар. Сахалыы остуол оонньууларыгар - хабылыкка, хаамыскаба, эстафетаба, теннискэ, дартска, буудьанан ытыгыга, городкига, үнкүүгэ күрэхтэһиэхтэрэ. Хас биридди көрүнгэ судейскай хаамыһыйалар ананнылар. Ким бэлэмнээх - ол кыайды!

Ньурба улуунун спорткомитетын салайааччыта Роберт Алексеев:

- Аныгы көлүнэ ыччакка аһам саастаахтарбыт чөл олохторунан, спорка тардыһыларынан холобур буолаллар. 2023 сылга ытыллыахтаах IX спортивной оонньууларга маассабай

спорт сайдытыгар бүгүнгү спартакиада үтө холобур буолар.

Үөһээ Бүлүү бэтэрээннэрин эбии бэрэссэдээтэлэ Иван Чычахов:

- Спортан тэйбит дьонго эдэр саастарын саныылларыгар, спортивнай олохторун кылгас да кэмнэ төнүннэрэн аһалларыгар олус суолталаах тэрээһин. Спартакиада тэрээһинэ сылын аайы тутсан иһэр. Спордуан дьарыктанар аһам саастаах дьон элбээн иһэллэрэ миһин үөрдөр.

Сунтар бочуоттаах олохтооҕо, бэтэрээнэ Афанасий Васильев:

- Спартакиада олоххо тардыһы күүһүн эдэр ыччакка көрдөрөр.

Бүлүү дэлгээссийэтин салайааччыта Герасим Солтуев:

- Сэттэ сыл анараа өттүгэр Ньурба оройуонун бэтэрээннэрин эбии бэрэссэдээтэлэ Ким Васильевич Федоровтыын Саалтааныга спартакиада тэрийбиппит. Биһиги үс төгүл бастаан көһөрүллэ сылдыр кубогунан наһараадаламмыппыт. 70-нарын аасыт аһам саастаах дьонго туспа спартакиада тэрийэллэрэ буоллар дьин баһа санаалаахпыт.

Дьэ, ити курдук спартакиада бастакы күнэ түмүктэннэ. Кыттааччылар өрө күүрүүлээхтик кытта сылдылларын көрөн сүргэм көтөбүлүннэ.

Антонина СЕМЕНОВА.

ГОД ТРУДА
В РЕСПУБЛИКЕ САХА (ЯКУТИЯ)
2023

Ньурба улуугуар Анжелика Александровна Федорова үлэтин-хамнаһын көрдөрүүтүнэн, ситиһинин тарбахха баттанар, киэн туттар киһибит буолар. Киини куораныт сайдытыгар, аты-эргизэн эйгэтигэр саҥа сүүрэни киллэрээччилэргэн биэр туттаахтара диэтхэниэ сыыспатым буолуо.

"Сити Центр" бородукта, "Сити Строй - Мой дом" аты-эргизэн кииннэрдэх Анжелика Александровна аан бастаан 1999 сыллаахха "Холбос" рынокка ажалыт табаарын атыылаан бизнескэ үлэтин са-балаабыта. Арыый кыабыран, 2002 сылтан предприниматель буолан, Ньурбатаабы потреббщество хонтуоратыттан кыра (35 кв.м. иэн-нээх) хоху арендаан ылан "Ан-жела" диэн ааттаах бутик астар, кэлин "Туйаара" бородукта ма-фаһын самалыгар 100 кв.м. иэннээх хоху арендаа ылан, куоракка оло-рор аймахтарынан "Модный" диэн ааттаан мафаһын аналлар. Кэргэнэ Ярослав Юрьевич ому-к допшуну массынатыгар сапнаас чаастары ажалан атыынан дьары-гырар.

2009 сыллаахха Ньурбаға сир атыылаан тутуу ытан, 2012 сыл-лаахха "Сити Центр" аты киинин үлэбэ киллэрэр.

2015 сыллаахха "Сити Строй" тутууга сыһыаннаах икки этэ-этэх Аты киинин аһан, күн бачча-ба диэри үлэлэтэ тураллар.

Кэргэниилэр урбаан эйгэтигэр

Ким төһө кыахтаабынан үлэлиир, сайдар

үлэлэбиттэрэ быйыл номчуо 20 сыл буолбут. Түгэнинэн туһанан, Анжелика Александровнаны кыта-ры үлэ-хамнас, тус олох туһунан кэпсэтибин аабааччыларга тиэр-дэбин.

Үлэһиттэргэ өйбүл

2009 сылга үлэбитин са-балаахпыттан биэргэ үлэлэһэн кэлбит үлэһиттэрдээхпит. Хайа да тэрилтэ үлэһитэ хамнаһын таһы-нан өйбүллээх буоларыгар дьу-дуһар. Биһиги үлэһиттэрибит соц-бакыатынан туһаналлар. 52 хо-нуктаах уопуска көрүллэр эрээ-ри, биһиэннэрэ ордук 28 хо-нуктаабынан туһаналлар. Ыарыйда-тарына бүдүтүнү тэрилтэбит тө-лүүр. Үбүлүйдээччилэргэ уонна сүтүктээхтэргэ мэлдьи өйбүл оноробут. Быһатын эттэххэ, бэ-йэ-бэйэбитин өйөһөбүт.

Арыгыны утаран - чөл олобу тутуһан кэлибит

Бэйэбит чөл олобу тутуһар буоламмыт, үлэбитин сабалаах-пыттан арыгыны атыылаабап-пыт.

Конкуренция туһунан

Конкуренция баар буолан, ким төһө кыахтаабынан үлэлиир, сайдар. Конкуренция суоҕа буол-лар, үүнүө, сайдыа суох этибит... Рынок ирдэбилэ кытаанах, онно барытыгар бэлэм буолар курдук үлэлигин-хамныгыт.

Ньурбаға "Ньургун", "Ни-ка", "Надежда", кэлин "Аврора", "Для дома" аты кииннэрэ аһыл-лан үлэлээннэр улуус, нэһилиэк олохтоохторугар анаан сөптөөх аһынан-үөлүнэн, табаарынан хааччыйан кэлиилэр, дьон убаас-табылынан туһаналлар. Миэхэ кинилэр ырыынак эйгэтигэр уһу-йааччыларым буолаллар, кини-

лэртэн элбэххэ үөрэммитим. Бу ааттаабыт предпринимателлэрибит оройуонга спонсор быһыты-нан, бириддиэлэн дьонго көмө-өйбүл буолан кэлиилэр.

Оттон билинги урбаанынан дьарыктанааччылар үксүлэрэ су-даарыстыбаттан өйбүл ылан үлэ-лиилэр.

Биһиги, 20 сыл үлэлэбит кэммитигэр улуус салалтата, Ньурба улуунун олохтоох онорон таһаары департаменын сала-йааччыта Н.М.Михайлова ур-баанга сыһыаннаан судаарысты-ба ытар бэлиитикэтин мэлдьи билиһиннэрэр. Урбаан киинигэр квалификацияны үрдэтиигэ, хай-дах ситиһиилээх предпринима-тель буоларга араас лекцияларга, куурустарга сылдьан, билибитин хангатабыт, өйбүл, сүбэ-соргу ылан, үлэбитигэр туһанабыт. Онон үлэлииргэ, айарга судургу.

Дьэ кэргэн туһунан

Биһиги дьэ кэргэн үс оҕо-лохпут. Икки уол, кырабыт кыыс. Улахан уолбут Дьокуускайдаабы ХИФУ мединисинскэй институт лечебной отделениетын выпускни-ка, быйыл бүтэрэр. Орто уол Москубаға строительнай универ-ситетка 1-кы кууруска үөрэнэр. Кыыспыт Ньурбатаабы техниче-скэй лиссийгэ 8 кылааска үөрэ-нэр. Оҕолорбут үһүн лиссийгэ үөрэммиттэрэ.

Оскуолаға үөрэнэр кэмнэри-гэр идэлэрин талалларыгар ордук уолаттарбар сүбэ биэрэн кэлиим. Кыыспыт IT технологияны ордук интэрнэтигэр.

Оҕолорбут биһигини баппа-тахтар, аты-эргизэн өттүгэр би-һиги хайдах курдук сыранан үлэ-лиирбитин көрөннөр талбатылар. Мин санаабар, оҕолорбут сөптөөх идэлэргэ үөрэнэллэр.

Сыннаалан кэммитигэр, ор-дук кыһын, дьэ кэргэнинэн итии дойдуларга сыннаанарбытын ор-доробут.

Инники былаан

2027 сылга Ньурбаға Манчаа-ры оонньуулары ытылларынан сибээстээн, инники былаанга тутуулары ытар бабалаахпыт.

Кэнэбэһин дахталларга анаан кулуун (түмсүү) аһар ыра санаалаахпын, ол ыра санаам си-билигин да туолбатар, былаанга баар.

Урбаан эйгэтигэр саҥа са-ба-лааччыларга сүбэ-соргу биэрих-пин сөп.

Өйбүл оноруу

Улуустаабы урбааны өйүүр координационнай сэбиэккэ баар-бын. Попечитель буоларым бы-һытынан, Ньурбаға баар оҕо тэ-рилтэлэригэр, буола турар бала-һыаннаанан анал байыаннай эпэ-

рээссийэбэ сылдыааччыларга хар-чынан көмө оноробут.

Түмүк тыл

- Ньурбам олохтоохторун кэ-лэн иһэр сааан сайын уйгулаах бырааһынныгынан, Ыһыабынан эбэрдэлибин! Дойдум дьонугар-сэргэтигэр махтанан туран, чэ-гизэн доруобуйаны, тус олоххуту-гар дьолу бабарабын. Эйэлээх олох утумнаннын, бар дьоммор ыһыах алгыһа күүс эптин, санаа-ны бөбүргөттүн! - диэн эбэрдэ-лээтэ.

Үлэһит киһи хаһан да өлөн-охтон биэрбэт. Бу этии бүгүнгү дьоруойбар сөп түбэһэр.

Анжелика Александровна эйэбэс майгытынан, дьонго үтүө сыһыанынан биллэр. Ол да бы-һытынан ньурбалар киинэхэ олус убаастабыллаахтык сыһыан-наһар.

"Ситистрой" Аты киинэ дьэ-уот туттааччыларга, онго-тооччуларга, дьэ хаһаайкалары-гар араас туһалаах табаардары ха-мабатык атыылыыр. Күннэтэ бу мафаһынга бу мафаһынга эл-бэх атыылаааччы сылдыар, наа-далабын барытын булан ылар.

Ньурба сайдарын туһугар ки-миилээхтик үлэлиир урбаанны-ты, Анжелика Александровнаны үлэтин сыаналааннар, 2020 сыл-лаахха "Эңкилэ суох үлэтин иһин" СӨ Бырабытталыстыба-тын Бэрэссэдэтэлин солбуйаач-чы Ольга Балабина, бу саас СӨ Бырабытталыстыбатын Бэрэссэ-дэтэлин солбуйааччы М.В.Ни-кифоров илии баттаһыннаах Махтал суругунан, "Ньурба оро-йуонун Бочуоттаах үлэһитэ" бэ-лиэһэн наараадаламмыта. Өссө да таһаарылаах үлэлэр, сити-һиилэр кэлиэхтэрэ турдаҕа.

Антонина СЕМЕНОВА.

"YakutMuseumFest-2023" өрөспүүбүлүкэтээҕи бэстибээл -

Ньурбалар кыайыы көтөллөөх кэлиилэр

Бэс ыйын 6-7 күннэригэр Нам нэһилиэгэр П.И. Сивцев аатынан история-этнография түмэлин баа-затыгар "YakutMuseumFest-2023" бэстибээл өрөспүүбүлүкэбит 31 тү-мэлиттэн 115 кыттааччыны биэргэ түмтэ. Биһиги оройуонтан Анна Андреевна Туманова салайааччы-лаах К.Д. Уткин аатынан Норуот-тар добордоһууларын түмэлин үлэ-һиттэрэ кыттыны ыллылар.

Эрдэтээни бэстибээллэр Дьо-куускай куоракка Ем. Ярослав-скай аатынан түмэлгэ уонна Ин-новационнай менеджмент Үрдүкү оскуолатыгар ытыылыбыттар.

Бэстибээл кыттылаахтарынан Нам оройуонун баһылыгын эбээ-һинэһин толорооччу П.В. Абра-мов, СӨ култуура уонна духуобу-най сайдыы министри И сол-буйааччыта А.И. Ноев, Нам оро-йуонун култуураға уонна духуо-бунай сайдыыга Управлениетын салайааччыта, Намнаабы П.И. Сивцев аат. түмэл дириэктэрэ А.И. Копырин эбэрдэлээтилэр. Афанасий Иванович бэстибээл сыллата ытыллар үтүө үгэскэ кубулуйбутун, далааһына кэнээн иһэрин уонна өрөспүүбүлүкэ тү-мэллэрэ биэргэ үлэлэһэр аарты-гарын арыһарын бэлиэтээтэ.

Афанасий Иванович 2022 сыл түмүгүнэн өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн сылдыааччытын ахсаанынан үр-дүк көрдөрүүлээҕин иһин биһиги оройуооммут түмэлгэр "Матери-альная и духовная культура наро-дов Якутии в музейх мира (XVII начало XX вв)" каталог саҥа то-мун уонна сертификат туттарда.

Икки күннээх бэстибээл чэр-читинэн бырайыактары көмүс-кээһин, стратегическэй сессия, саҥа мультимедийнэй технологи-

ялары, пушкинскэй каартаны ту-һаныыга, туризм сайдытыгар тү-мэллэр киллэрсэр кылааттарын ситиһии билиһиннэрэр, инники үлэ торумнарыгар төһүү буолар семинардар ытытылыннар.

Бэстибээл түмүгүнэн Ньурба-таабы Норуоттар добордоһуула-рын түмэлэ илдьэн туруорбут "Са-ха норуотун судаарыстыбаннаһын устуоруйата" экспозицията бас-тыгынан ааттананан, оройуо-мутугар өссө биэр кыайыны аҕалла.

Лина СЕМЕНОВА.

- Ньурба - мой город -

Отметили субботу ударным трудом

Завершившийся общегородской субботник, проводимый в рамках фестиваля "Таптаа олоор сиргин", стал самым массовым за последние годы. В нем приняли участие более 170 человек, собрано 416 мешков мусора. Только вдумайтесь - 416 мешков!

Хорошее настроение, заряд бодрости помогли справиться с поставленной задачей. А в том, что совместная работа всегда сблизает, в очередной раз убедились и юные, и взрослые участники субботника. Точками притяжения стали 9 самых загрязненных мест города.

Одна из местных жительниц Анна считает, что пространство, которое тебя окружает, обязательно нужно приводить в порядок. Это утверждение справедливо как в отношении своего дома, так и двора, в котором ты живешь, любимых улиц и скверов, где проводишь свободное время. "Любая хозяйка скажет, что после уборки, когда в квартире все сияет от чистоты, душа радуется и поет, - отметила она. - Точно так же я радуюсь, когда удаётся вложить частичку своего труда в наведение порядка вокруг".

Своим мнением по поводу проведения субботника поделилась и председатель төлбө "Вертолетка" Бускарова Айталины: "Сегодня нами убрана большая территория. Жаль, что многие жители не выходят на уборку, хотя и живут рядом. Мы понимаем, что многие снимают жилье, но игнорировать такие масштабные мероприятия, я думаю, нельзя".

Благодарим каждого, кто не остался в стороне, такие мероприятия повышают уровень ответственности и учат нас бережному отношению. Объединяйтесь с друзьями и соседями, выходите на произвольные субботники! И помните: физический труд на благо общества всегда компенсируется зарядом бодрости, здоровья и отличным настроением.

Пресс-служба МО "Город Ньурба".

Уруг тунах ыһыабынан!

Убаастабыллаах биир дойдутаахтарым!

Эһигини самаан сайын салаллан кэлбитинэн, саамал кымыс утахтаах, арыы-саламаат далбардаах уйгу-бийан Ыһыабынан ис сүрэхтэн итиитик-истинник эбэрдэлибин!
Быйыл оройуонмутугар Ньурба киэн туонатыгар "Үлэ, Эйэ, Түмүү" диэн тосхоллоох ытыллар Ыһыах - Арассыы-йаба Уһууааччы уонна Аҕа сүбэһит, Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр Үлэ, Ньурба оройуонугар олохтоох онгоруон таһаарыны сайыннары сыйларыгар, бэлтичиэскэй уопастыбаннай дизйэтэл М.В. Мегежекскэй төрөөбүтэ 125, норуот талааннааҕа, олонхотун И.М. Харитонов-Саахаардаах Дьуона төрөөбүтэ 135 уонна Социалистической Үлэ Дьо-

руойа М.Ф. Алексеев төрөөбүтэ 95 сылыгар анналаах.

Ыһыах - биһиги төрүт үгэспит, норуоттук култуура-тын барҕа баайа, омук быһытынан уратыбыт. Саха дьонно кыһыны этэнгэ туораан, өбүгэлэрибит үгэһинэн аламай куммүтүгэр, Аар айылыарбытыгар сүгүрүйэр, тыыннаах айылҕабытын айхаллыыр, уйгуну-бийангы түстүүр кэрэ-бэлиэ кэммит. Онон алгыстаах ыһыахпыт ыра санааны ымыы гынан ил эйэни олохтуурга, норуоту сомоҕолуурга, дьон-сэргэ олохун уйгутун түстүүргэ туһуланар.

Самаан сайын сатыылаабытын уруйдуур ытык Ыһыах күнүнэн, күндү биир дойдутаахтарым!

Уруйдаах күннэ иэйэхситтэн этиитилээх улуу дьоммут үтүө ааттара үйэ-саас тухары өлбөөдүйүбүтүн, суон

сурахтара дуораһыа турдун.

Үүммүт дьыл өн-том буоллун, сыһы ахсын сыспай сиэллээх үксээтин, алаас ахсын хоробор муостаах дэлэйдин, дьол-соргу тосхойдун!

Кэнчээри ыччаныт сайдыы аартыгын аанын киэнник аһан үүнэ-сайда турдун, бука барыгытыгар чиргэл туругу, чөл туруктаах уйгу-бийан олобу, этэнгэ буолууну баҕарабын!

Саха Өрөспүүбүлүкэтин бар дьонун дьокутаата,
Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэнин
судаарыстыбаннай тутулга уонна олохтоох
салайыныыга сис кэммиттэ бэрэссэдээтэлэ
В.М. ПРОКОПЬЕВ.

- Сонун -

СӨ Ил Дарханын граныгар күрэх түмүгэ билиннэ

Ньурбаттан барыта 19 бырайыак кытыны ылбытыттан 2 бырайыак кыайылаах табыста!

"Ньурба Эрэлэ" оҕо общественнай түмсүүтүн "Эһэ Мандар үөрэҕэ" анимационнай киинэ онгоруор бырайыага 439 485 солк., "Библарг" библиотечнай уопастыба "Бибилэтиэкэ иһитиннэрэр киинэ" бырайыага 256 095 солк. ыллылар.

Өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн барыта 361 коммерческайа суох тэрилтэттэн, 32 муниципальнай тэриллиттэн барыта 414 бырайыак кытынна. Итингэн 71 бырайыак өйөбүлү ылан 117 мөл. солк. түнгүтилиннэ.

Бырайыак ааптардара биһиги хаһыаптыгын кытары санааларын үлэстэллэр.

Альбина Семенова, ЦГИТ дириэктэрэ, бырайыак ааптара:

- Бу бырайыакка солбуйааччы Марфа Ивановна Жендурсова уонна методист Марина Семеновна Егорова үлэстэтиллэр. Саха тылын, культураны, төрүт үгэстэрин үйэтигэр, ону киэн эйгэбэ таһаарар сыаллаах анимационнай киинэ онгоруорго бырайыак суруйбуппут. Киинэ кылгас-кылгас чаастартан турар, сүрүн оруолларга эһэ сиэн уолунаан буолуохтара. Билигин саха тыла сүтэн хаалбатын, салгы сайдарын туһугар элбэх үлэ ытыллар, биһиги анимационнай киинэбит эмиэ бу үтүө сыалга бэйэтин кылаатын киллэриэ диэн эрэллээхпит. Матырыйааллары оскуолаарга, эбии үөрэхтээһин кииннэригэр, түмэллэргэ иитэр-үөрэтэр сыаллаах туттуохтарын сөп. Билигин Интернет уонна телевидение улахан сабыдыллаах буолан турар кэмигэр туһаны аҕаларын, оҕону үөрэтэрин ситиһэр курдук тэрийиэхпит. Оҕо ханна баҕарар сылдан киерэн көрөр кыахтааҕа эмиэ олус табыгастаах.

Анна Багмет, Ньурбатааҕы кииннэммит бибилэтиэкэ дириэктэрэ:

- Биһиги бырайыакпыт кыайылаахтар кэккэлэригэр кирибиттэн олус дин үөрдүбүт. Ыраах сытар Хатыы нэһилиэтин бибилэтиэкэтин базатыгар библиотечнай-информационнай киин онгоруута буолар. Билигин туох баар тэрилтэ барыта электроннай дөкүмүөнтэ көстө. Оннооҕор оҕобун оскуолааҕа, уһууаанга биэрэргэр, араас социальнай чөлүөтүлэри ыларгар, нолуок төлөөһүнэ кытары онлайн буолла.

Хатыы Ньурбаттан 124 км тэйиччи сытар. Нэһилиэккэ 415 киһи олоорор, кинилэртэн 107 сокуоннай сааһын ситэ илик оҕолор, 45 эдэр ыччат. Маны тэнгэ 35 до-руобуйаларынан хааччахтаах уонна 106 саастаах дьон. Суола-иһиэ мөлтөбүттэн, ыраах даҕаны сытарынан үгүс дьон кииннэммит тэрилтэлэргэ, МФЦ сылдыарыгар, дөкүмөн хомуһарыгар үгүс эрэйдэри көрсөр. Бу бырайыакпыт олоххо киридэбинэ бибилэтиэкэбэ компьютерынан, социальнай ситимнэринэн сатаан туттубат дьон Госуслуги, Е-Якутия, Пенсионнай фонда онтон да атын тэрилтэлэргэ дөкүмүөннэри ыытарга үөрэнибэ. Хатыы нэһилиэтин олохтоохторун информационнай култууралара үрдүүрүгэр улахан көмөлөөх буолуоҕа диэн биһэ эрэллээхпит.

Биир туһалаах бырайыакпыт олоххо киерэр буолбуттун олус үөрдүбүт, салгыи онон биһигини элбэх үлэ күттэр.

Лена ПЕТРОВА.

- Нэһилиэк сонун -

"Олобум кэрэ кэлсээһэ" кинигэ сүрэхтэннэ

"Түһүлэ" норуот айымньытын дьэтигэр бэһинэ СӨ үөрэҕиритин туйгуна, РФ уопсай үөрэхтээһин Биочоттаах үлэһитэ, СӨ Үтүөлээх үлэһитэ Лидия Дмитриевна Степанова - Дьэргэстэй кыһа "Олобум кэрэ кэлсээһэ" кинигэтэ сүрэхтэннэ.

Кинигэбэ 62 хоһоон кирибит, 100 экземплярдаах, 128 страницалаах, халын хахтаах. Кэлбит ыалдьыттар бары да сөбөн бардылар хайдах курдук ааптар саха тылын сатаан туттарын. Бары билэрбит курдук, Лидия Дмитриевна нуучча тылын уонна литературатын учуутала. Антоновка оскуолатыгар 45 үлэ үлэһитэ, билигин сыһыланганга олоор.

Күтүөтүгэр анаабыт бастакы хоһооно 2010 сыллаахха хаһыакка бэчээттэммит. Убайа Михаил Егорович этиитинэн, дьаһайытынан, туруорсуутунан хоһоон бөһөтө суруллан номнуо кинигэ буолан табыста.

Ааптары нэһилиэк баһылыга, кулууп,

библиотека, бэтэрээннэр сэбиэттэрэ, үлэ-лэбэит кээлэтиибэ, улуустааҕы библиотека, добогторо, бииргэ үөрэммит, үөрөппит оҕолоро, "Ньурба уоттара", "Кыраһа" литературнай түмсүүлэр эбэрдэлээтилэр.

"Тыл үөрэхтээх буоламмын тылы сатаан туттабын диэн ылынабын бу суруйарбын, талаан буотаҕа буолуо диэн саарбахтыбын. Манньык поэтической хомуурунньуктаным ингин диэн хаһан да санаабар суох этэ. Ону бу кинигэ тахсыбыта убайым Михаил Егорович уонна эдьийдэрим өнгөлөрө. Биирдэ убайым "муус устарга кинигэ таһаарыахпыт" диэбитин, "сөп" эрэ диэн хаалбытым. Кини миигин хаһыакка таһааттарбыта, хоһоонум ахсаанын сотору-сотору ыйытара, суруйан ис диирэ бу буолан табыста..." - диэн Лидия Дмитриевна кэлбит ыалдьыттарыгар махтанан сэмэйдик санаатын үллэһиннэ.

Октябрьскай нэһилиэк пресс-сулууспата.

- Редакция почтата -

Сайылыктан сонуннар

Быйыл сааспыт, сайын саҕала-тымныы буолла. Бу бөлүүн эмиэ тоноро сыста, Маалыкайга сарсыарда 6 чааска 0 кыраадыс кэриэтэ, бэс ыйын 13 күнүгэр. Онон от үүнүтэ бытаан.

Дьингэр былларыын күһүн элбэх самыыр түһэн, сир сиңгэ баһаан. Мин сайылыкпар көһөрбөр, ыам ыйын 23 күнүгэр, биһиги суолбут олус уулаах, сир массыынананы уйбат этэ. Билигин да онук. Быларыын сайын бастакы анарыгар иллэрээ сылтан курааннаабыт буолан ойуурунан, Алын Көрдүгүн күөлүн ойо-буһунан быһа сылдыар буоллахпытна, билигин онгоһуулаах суолунан эргийэн сылдыабыт. Онтукай-быт даҕаны урукку колякта дириг буолан сылдыарга соччото суох.

Икки сыл кураан сайынга аһына олус үөскээн биһиги ходуһабыттан кыстыгыр оту булбатахпыт. Ону тэнгэ кураан буолан Куоһаахтар да үүммэтэхтэрэ. Биһиги бэйэ-бит дьаһалтабыт аҕалыт эминэн аһынганы эмтии сатаабыппыт да, өлөрүн өлөр эрээри, олох кыайтарбатаҕа, элбэҕэ бэрт этэ. Дьикитэ диэн аһына төрөөн үөскэбит уонна бастаан сибэит сирэ быйыл үүммэккэ тараҕай сытар. Атын сирэ барыта көһөрбүт, ол эрэ уаастактар туртайа сыталлар. Баҕар, мантан сайын үүнүөхтэрэ.

Биһиги 2012 сылга диэри ынахтаах этибит. Ынахтарбытын кытта көһөн сайылыкпытыгар тахсааччыбыт. Онон оронньорум Саввинов Фрол Көстөкүнэбис дьэиэ, хотон туппута, ходуһабытын бүтэйдээ-биппит. Ньирэй мэччийэр туспа даллаахпыт. Онон хотонтон киридин да ас дэлэй буолара. Сарсыарда күөрчэх, суорат. Идэҕэй онгоруон кыһыннары сирибит уонна сыр

эмиэ онгорооччубун. Ону тэнгэ арыыбыт, эппит эмиэ бэйэбит киэнэ буоллаҕа. Күһүн идэһэ өлөрөн эт, үөрэ, дыраһаанкы барыта баар буолара. Дьэриэбинэбэ да сайылыыр саҕана, эгэ сайылык туттан баран сүөһүлэрибит күһүн ыһааччыбыт суох, эргиччи ыыр этибит. Сиэннэр, оҕолор бары ыһа ыаҕылар. Онон кыайан көрбөт буолан баран ынахпытын эһэн, сылгы атыыла-

һан, билигин сылгы иитэбит. Онон эппит син биир баар. Ол эрэн үүт ас суоҕа хобдох соҕус, ыаллартан илии тоһуйарга тийиһиллэр.

Билигин ойуур сэбирдэбинэн, мутукчанан киэргэнэн, көрүүххэ олох кэрэ. Сибэкки арааһа үүннэ. Төһө да сөрүүн соҕуһун иһин алтан төбө, сылгы ньургунуна, күөх, оруосабай кып-кыра сибэккилэр алаһы олус киэргэтэллэр, онтон киһи санаата көтөбүллэр.

Чыычаахтар сарсыарда эрдэ сагалара, ырыалара-тойуктара баһаан. Күнүс кинилэр тохтуулар. Сороҕор күнүс эмиэ көйгүөрэн тураллар.

Сайылыкпытыгар уот линията тийибэт. Ону күн батареятын атыылаһан уоттаахпыт диэххэ. Ынахтаах эрдэххэ электросеппэрээти үлэстээччи. Билигин тэ-лэбиисэр көрөбүт, анал антенна атыылаһан МТС хабар буолан сибэс эмиэ баар, арай куйаар хааһаҕа (интернет) суох.

МТС-пыт алдынан 10-ча күн сибээһэ суох олордубут. Онтон, дьэ, бу бэс ыйын 12 күнүгэр киз-һэлик онгоһуллан үөһэ тыынныбыт. Дьэ, ити курдук сайылык сонуннара.

Ити аһына сибэит сирин бэс ыйын 8 күнүгэр түһэрбит хаартыскабын ыһабын уонна сибэккилэри бэс ыйын 10 күнүгэр түһэрбитим.

Вера СОЛОВЬЕВА,
Маалыкай.
13.06.2023 с.

- Үлэ сыла -

Тыа сирин дьинг үлэһит дьонун сөҕөбүн, кинилэргэ сүгүрүйэбин

Амма ыанньыксыта Аграфена Сутакова 85 сааһын туолбутун туһунан НКИХ-кэ кэспээтилэр. Кини билигин да ыанньыксыттыгы сылдыар, өссө бэйэтин үлэһит кэлэктиибин салайар. Кини 11 оҕону төрөтөн улаатыннарбыт, ыал-күөс онорбут. Бу оҕолору төрөтөрүгэр да тохтообокко үлэстэбит. Биир тэрилтэбэ ыһах ыан үлэстэбитэ 60 сыла диэн кэспээбитэ. Кини Дмитрий Медведев Бэрэсидьиэнниир эрдэбинэ кини илииттэн уордьан туһута уонна уу сахалыы лоп-бааччы махтал тылларын үрдүк трибунааттан эпиттин көрдөрбүттэрэ. Онон кини саҕа хотон тутан биэрэргит буоллар диэн көрдөспүтүн толорбуттар, билигин саҕа хотонго үлэһит.

Мин дойдум Үөдэй ыанньыксыта (Нам улууһа) Аргунов Дмитрий Тимофеевич 25 сыл устата тунгуйдары иитэн үүтүттэн 5526 л. үүтү биир ынахтан ыабыта. Бу үрдүк көрдөрүүнү кини хас да сыл ыабыта. Ол иннинэ ньирэйи көрүүгэ эмиэ үрдүк көрдөрүүлэри ситиспитэ. Ол иһин кинини Ленин уонна "Үлэ Кыһыл Знамята" уордьаннарынан наҕараадалабыттар.

Бу соторуутааҕыта I Хомустаах нэһилиэтин сайылыгар, ыанньыксыттар сайылыкка көһүлэрин бырааһынньыгын кини аатынан ыһыттар. Араас күрэхтэһиилэри ыһыттар. Онон оҕолоро, сиэннэрэ ыанньыксыттарга анал бириис туруорбуттар. Манна таарыччы эттэххэ, намнар саҕа култуура дьэиэтэ аһылыгытыгар "Туйаарыма Куо" диэн П.А. Ойуунускай олонхотун опера онгоруон туруорбуттара. Онон Туйаарыма Куону кини сиэнэ Ньургусова Яна толорбута, онтон Туйаарыма Куо ийэтин Яна ийэтэ, Дмитрий Тимофеевич кыһа Александра Аргунова толорбута. Кинилэр толорууларын култуура үлэһиттэрэ үрдүктүк сыаналаабыттар.

Сэбиэскэй саҕана, Социалистической Үлэ Геройа П.И. Яковлев кэккэ сылга 5000-тан тахса л. үүтү биир ынахтан ыабыта. Павел Шарин 6000 л. ордугу ыабыта. Хайдах курдук күүрээһиннээх үлэһиттэрий!

Билигин Арассыыа Үлэтин Геройа, Уус Алдан киһитэ М.Н. Готовцев үүтүтэ ынахтары үөскэтиигэ хайдах курдук уһундук дьулуурдаахтык үлэли сылдыарый?!

Мин кинилэргэ тус бэйэм сүһүөхтээх бэйэм сүгүрүйэбин, кинилэринэн киэн туттабын!

Вера СОЛОВЬЕВА,
Маалыкай.
13.06.2023 с.

– Нэһилиэк сонуннара –

Ходуһаба – Бөтүрүөп иннигэр

Таркаайы. Бу күнүргэ олохтоох дьаһалта нэһилиэк хаһаайыстыбаларын мунньан "Оттоонун-2023" көхтөөх мунньагы ыытта. Бастагынан, сүөһүлэрин төбөтүн ахсаанын сыллата эбэр хонууттар кэлбиттэр. Балай да сааһырдаллар кинилэр өйдөөхтүк дьаһаналларыттан, мэкитиэттэр, кулууп иһэ сана охсуллубут от мүүттээх сытынан туолла.

Баһылык Владислав Васильевы истиэххэ:

- Сорохтор мунньах эрдэлээтэ диэхтэрин сөп, быһаарыам. Бэс ыйа ортолук, күлүм-чабыл күннөр сэдэхтэр, от быгыта билингит мөлтөөһөр, онуоха эбии ходуһаларга уу элбэбиттэн сир ньаабырда. Аны туран, гидрометеорология сабагалыырын, атырдыах ыйа ардахтаах буолуохтаах, оччотугар былырыныгы көстүү хатыланар. Онон изэ-чуоҕа суох этиэххэ наада: уруккулуу Бөтүрүөп кэнниттэн ходуһаба кириэхпит, хотууру ыллатахпыт диэн толкуй суох буолуохтаах. От үүнүүтүн көрө сылдан от ыйын бастагы күннэригэр окко кириини булгучулаабынан аабыаха. Быйылгы окко былааммыт 2.250 тн., былырынын 95 бырыһыан толорбулпут ардахтар мэхэйдээннэр, хата өрөспүүбүлүкэ уонна оройуон көмөлөрүнэн күөххэ үктэннибит.

Билигин КРС ахсаана 1014, о.и. 344-дэ ынахтар, ныйрабыт 200-чэ. Сүөһүбүт төбөтө 71 төбөнөн көбүрээбитэ, билингити чаачыларынан 4 ыал сүөһүлэрин эһэргэ быһаарынан олоһоллор, атыттарга өйдөтөр үлэни күүһүртүбүт, бүгүнгү уустук кэмгэ бэйэ астааҕа-үөллээбэ наада. Ааспыт сылларга идэхэбэ 300-чэ төбө туттулар буоллабына, быйылгыбыт 200-һү ыраабынан

сиппэтэ. Сылгылар син этэнгэлэр да, төрөөх мөлтөх - 114 кулуну ыллыбыт. Былырыныгы от хаачыстыбата хайдабын билэбит. Дьэ, онон уһун ардахтар иннилэригэр күөх быйагы сомсору суруллубатах сокуонунан аабыабын, - диэтэ.

Ити кэнниттэн отчуттар балайда ыйытыктары биэрдиэр. Үүнүүлээх Дьүүктэбэ быйыл уу кирибэтэбэ, уопсай сүбэнэн Муоһааны Эбэбэ киллэриллибитэ сөп диэн буолла. Эбэ уугун икки күн үлэлээн саптылар, мантан иннэ Бөргөмдө, Күбэйингдэ уулара син түһүөхтэрэ. Отчуттар Арҕаа Бөргөмдө уута түһэригэр саарбахтылларын эттиэр.

Аны туран сүөһүлэрин эспит дьоннор сирдэригэр интэриэс улахана билиннэ. Бас билии буоллабына сир былдыамматын, оттон аренда буоллабына атын дьонго бэрриллэрэ сөптөөбүн иһиттиэр. "Эриэхэ-бэйдээх": өскө хаһаайын сылгылаах буоллабына, сир бэйэтигэр хаалар.

Өртөөһүн кыһалбата ыастыгы ыстанна да сокуон букубатын тутуспупт, тутуһабыт уонна тутуһуохпут дэстиэр отчуттар.

Соторунан ходуһаба хаамыахтаах хоодоттар үлэттэн мунууга бэрлэриэхтэрэ дуо, күрүөлэри өрөмүөннүүргэ субуотунууктары токкоолостулар, Бөргөмдөнү эргийэр күрүөбэ ааннары онорору наадалаабынан аахтылар.

Мунньахтан сүргэ көтөбүлүннэ, хороҕор муостаахтар, сыспай сиэллээхтэр кыстыр аһылыктарын бэлэмнииргэ нэһилиэк сүрэх-бэлэс дьоно окко эрдэ киририһиктэр. Оттон мин охсуллубут от хадьымалын устун атах сыгыныах хаамтарбын диэтим...

Амарах сүрэхтээх, Аһымал санаалаах

Социальной үлэһит Николлина Николаевна Моргусова син биер сулуспатыгар көрүстэ, түбүк-садык хайдаха да уостан хаалбат. Хатын Сыйыга уонна Кириэпкэ кини көрүүтүгэр-истиитигэр сэттэ киһи баар. Олох сыйыгыгар дьүөрэлээн соботох олоһор састаахтар, ыарыгыгар кырдыаҕастар, инбэлииттэр социальной үлэһиттэн абыраннылар. Кинилэр түөрт эркини манааталлар да, тас эйгэни кытта сибээстэрэ быстыбат. Араас наадаларын эттиэр да, Николлина Николаевна тэрилтэлэринэн сылдан толорбута-ситиспитэ эрэ баар буолар.

Соцүлэһит сокуонунан көрүллүбүт нуорманан дьонноругар нэдиэлэбэ иккитэ сылдар уонна дьыэ ис-тас үлэтин толорор. Ити быһыгар сэнэнэ-сэппэнэ бүппэт, нэһилиэк, оройуон, дойдуну сонуннара - сир сиксигинэн дайаллар. Санаттахха, 442 №-дээх ФЗ-нан психологическай көмө бытовой хайысханы кытта сэргэ турар, санаа атастаһыта, күө-дьяа кэпсэтин сүргэни көтөбүн киһи турунун тупсарара өйдөнөр.

Маһаныннартан ас-үөл, эмтиэкэттэн эмл-том ылыгыта эмиэ Николлина Николаевна эбээһинэһэ. Даһатан эттэххэ, нэһилиэккэ аптека суобуттан кини Ньурбаҕа

кэлэрэ-барара тарбахха эрэ баттаммат. Дьоннорун доруобуйатын кыраҕатык кэтээн көрөр буолан дьан-дьяах сибикитин биллэ да, олохтоох эмчиттэргэ биллэрэ охсорунан ыарыахтар-кырдыаҕастар эбии харысхаллаах курдук сананаллара оруннаах.

Дьыэбэ олоһоочулар сорохторо аудиокинигэни биһирээтилэр, онон аралдыыан күн уһунун билбэт кэрингээхтэр.

Бириэмэнэн докумуоннары санардыы наадата тириир, ону да соцүлэһит олохтоох дьаһалталыын, Ньурбалыын биригэ үлэлээн уһуннук кэтэһиннэрибитэ суох. Мин киниттэн сүрүн кыһалба тугун ыйыталастым, онно балыһаба эмп атыланара буоллар эбэтэр Ньурба аптеката график быһытынан тахсан кэм чаастай собуустук нэһилиэнньэни, дьыэбэ олоһоочулары хаачыһаара буоллар диэн тус санаатын эттэ.

Бу сөптөөбө чуолкай, Николлина Николаевна алтис сылын соцүлэһитинэн сылдар уонна атын үлэ туһунан толкуйдаабат. "Кырдыартан-бохсортон ким да куоппат, киһиэхэ кыра да үтүөнү онгорортон ордук үчүгэй, ама, суох ини", - диэбит киниэхэ сыйһарыллыбыт дьоннор махтал тылларынан өссө чингэтиллэр.

Добордоһуу кыайда

Бу күнүргэ Муоһааны Эбэ сибэкилээх кырдыаҕар Ньурба, Сунтар уонна Бүлүү улустарын доруобуйа харыстабылын үлэһиттэрин үтүө үгэскэ кубулуйбут спорка зональной күрэхтэрэ ыытылынна. Күннэтэ сайдар-тупсар Күөх Ньурбаттан, ыллыыр кумахтаах Бүлүүттэн, олоһо дойдута Сунтаартан сүүстэн таһа үлэһит кэлэннэр волейболга, армрестлингэ, хапсаҕайга уонна ханаат тардыһыгыгар көхтөөхтүк илин-кэлин түһүстүлэр. Дьоро күн бэлиэтин - күрэхтэһиилэр былаахтарын Ньурбатаабы Киин балыһа кылаабынай бырааһа Н.Н. Павлова, профсоюз бэрэссэдээтэлэ Р.И. Дьячковская көтөхтүлэр. Ааттаах-суоллаах алгысчыт, үрдүк категориялаах эмчит А.М. Иннокентьева ыра санаабыт туоллун, добордоһуу кыайдын диэн ыраас алгыһынан арыаллаата.

Кириһилэр иннилэригэр буолбут эбэрдэ кэнсиэр мустубуттары сөхтөрдө - ырыа, үңкүү хааһахтыгы хостонордуу солбуллан истилэр. Туораттан көрдөххө, эмчиттэр буолбакка, култуура үлэһиттэрэ сыанаба тахсыбыттарын курдук. Холобур, Ньурба Киин балыһатыгар "Саһарҕа" диэн үңкүү ансамбыла быһаас СВО-ға көмө аһымал кэнсиэригэр араскы анһан хореографияны баһылаабыттар көһүннэ. Быраастар, сисэстэрлэр уонна санитардар, түбүктээх үлэһиттэн хайдах гынан быыс буланнар, хас биер хамсаныны чочуйбуттарыгар махтал улахана.

Соторунан күрэхтэр ааннара нэлэччи аһылынна, иннэ гынан хамаандалар тиритэн-хорутан көлөһүннэрэ үрүйэлии сүүрдэ.

Судьуйалар таһымнара үрдүгүтэн хом санааттан тыл ангара да дорбоон ончу тахсыбата, мөккүөр суоҕа күрэхтэһии көбүн өссө үрдэттэ. Киһэнэн аны "03" сулуспалар куонкурстара ыытылынна, манна кыайылаабынан Ньурба табыста.

Икки күннээх көрсүһүү күрэхтэр түмүктэрин таһаарынан, наһарадаларынан түмүктэннэ. Магнайгы миэстэ - Ньурбалар, иккис - Бүлүүлэр, үһүс миэстэ - Сунтаардар буоллулар. П.А. Петров аатынна Бүлүүтээҕи Киин балыһа кыл. бырааһын солбуйааччыта А.И. Семенова, Сунтаардар салайааччылары К.А. Павлов Ньурба Таркаайытын маанылаах сиригэр ытыгылыбыт көрсүһүү олус табыллыбытын, ыаллы-добордуу сыйһан өссө бөбөргөбүтүн эттиэр, Ньурбалар ыалдытымаһтаргытан астыммыттарын бэлиэтэтиллэр, махтаннылар.

Биһиги доруобуйабыт туһугар олохторун аныыр эмчиттэригэр бэйэбитин эмиэ харыстаныт, дьыэбитигэр-уоккутугар барыта этэнгэ, дьоллоох буолун диэн үтүө санаа утахтарын ытытабыт.

Афанасий ИВАНОВ.

Дорогие наши медики, ветераны здравоохранения примите искренние поздравления в ваш профессиональный праздник!

Здравоохранение сегодня - приоритетное направление политики Республики Саха (Якутия) в области социального развития. Высокий профессионализм медицинских работников является залогом укрепления и развития системы здравоохранения в нашем районе. Ваш гуманный, ответственный труд медика был и остается востребованным, пользуется особым уважением в обществе, его невозможно переоценить. Пусть ваше самоотверженное отношение к своей работе приносит только радость и удовлетворение. Желаю всем медицинским работникам и вашим близким мирного неба, жизненных побед, любви, терпения, успехов и благополучия, и пусть сбываются все ваши самые заветные мечты. С Днем медицинского работника!

Владимир ПРОКОПЬЕВ.

Бүтэник чуорааммыт

Оскуолаба үөрэммит снлларбыт барыбыт сүрбэр сөнгүт умнуллубат кэрэ кэмнэр буолаллар. Оскуола боруогун атыллаан билии кыһатыгар кириэхпиттэн тапталлаах үөрэхпит кыһата олох кизэн аартыгар үктэннэрэн атаарбыта номнуо 45 снл аһа оҕустаба эчи түргэнин. Бу снллар тухары эн-мин дэснэн, биир иллээх дьибэ кэргэн оҕолорун курдук арахсыбаккабыт, күн сирин көрбүт Орто дойдубут солбуйса турар уларыйытын, балысхан сайдыытын эппитинэн-хааммытынан билэн кэлэммит, аны сайдыылаах үйбэ үктэнэммит, куйаар ситиминэн силбээн билэ-кэпсэтэ, үөрүүнү-хомолону тэнгэ үллэстэ олоробут, 10 сылы быһа эн-мин дэснэн бириг улаатан, ситэн-хотон, ыал буолан, оҕолонон, сиэннэнэн, хос сиэннэнэн баран, бириэмэ булан көрсөн сэхэргэ-хэрбит, дьэбэлэлэн күлэрбит-үөрэрбит күндү даһаны буолар эбит... Бэйэбит даһаны хайдах куруук оҕо буолан снлдьаахпыт? Снн сааһыра быһыытыбыт, дьэ, ол гынан баран "не стареют душой ветераны" диэн ырыада ылланарын курдук көрсө эрэ түсүрбит сааспытнн кизэр илгэн оскуолабабы кэммитигэр "дьылыс" гынабыт уонна кылгас бириэмэбэ да буоллар оҕо буолан көрүлээн ылабыт. Ол буоллаба буолуо "дьол" диэннэрэ...

55 снл анараа өттүгэр төннөн санаан ылыаххайын... 1968 снл баладан ыйын 1 күнэ. Бу күн хас биридди киһиэхэ умнуллубат түгэнинэн буолар. Ханнык оҕо, төрөппүт долгуйбат буолуой?! Сарсыардаттан күммүт чабылыччы тыган оҕо-аймабы уһуннартаан, оҕолор оскуолаба кириэр долгутуулаах кэмнэригэр мин эмиз эһигини кытта тэнгэ үөрсүөм, мин эмиз эһиги үөрүүтүгэр кытыһыам диэбитти ол үөрүүгэ кытыһардыы өссө күүскэ сндьаай тыкта. Таһырдыа снп-снбизһэй салгын илгийэр, ханна эрэ чыычаахтар чыбыгыраһаллар, ынахтар маһыраһаллар, ыттар үр-сэллэр, араһа, сарсыардаангы сонуннарынэн үллэстэллэр. Тула өттүбүт барыта үөрбүт курдук снпсийэр. Бүгүн "А" буукубаттан сабалаан буукубалары холбоон тыл таһааран ааһарга уонна суруйарга, биригэ бири эбэн суот суоттуурга үөрэнэн билии ылаары оскуолаба кэлбит оҕо олу долгутуулаах күн үүннэ. Кып-кырачаан кыргыттар манган өһнөөх лентанан өрүллүбүт баттахтарын бантиктыы баайан туттаран, манган дьэрэкээн гипюровой фартуркутаах оскуола тангаһын кэтэнэр, манган колготкалаах, бэйэлэрин саба көхсүлэригэр сүгэр суумкалаах үөрэннэхтээх оскуолаларын диэки үөрүүлэриттэн днэрэнкэйдээн ыла-ыла, ырыа аргыстаах тнэтэйэн бара турдулар. Оттон уолаттар манган булууһа үрдүнэн снэрэй өһнөөх кестүүмү кэтэн, бары биир тэнник "чуб" эрэ хаалар гына баттахтара кырыллан, мээлэй төбөлөрө мэктигитигэр мангаһын кестөргө днлы гынар. Ол сабанаабы ирдэбилинэн буолуо, уолаттар баттахтарын кырыллыыта барыларын кизэнэ биир буолар этэ.

Киригэммит оскуолабыт саадыгар элбэх киһи тобуоруспун, оҕо-аймак сангатынан туолан бэйэтэ туспа үөрэ-суугуну көрсөргө днлы гынна. Үрдүкү кылаас үөрэннэхчилэрэ биридди кырачаан оҕолору снэтэннэр улаһын-улаһан икки этээнтээх хара днбэбэ киллэрэн үөрэннэхтээх кылааспыттар оннубутун буллараан олордутаалаатылар. Биһиги, күн бэбэһээ эрэ оҕо уһуяаныттан тахсыбыт кырачаан оҕолор, бу снл улахан днбэбэ, биир истнээрэ барыта кэриэтэ түннүктээх сыпсырдык кылааска хаһан да харахтаан көрбөтөх аан арыллар курдук иччэхтээх силбэһэ снлдьар ыскамайкалаах паартаба олорон үөрэх-билии ыла кэлбиппиттэн сүрдээбин диэн долгуйан, интэриэһиргээн, учууталбыт Евдокия Герасимовна Семенова кэпси-

рин аны тугу эмэ истибэккэ хаалам диэбитти биридди тылын барытын "губка" курдук ингэринэ олордубут.

Мин кулгаахпар билигин даһаны субу баардык Евдокия Герасимовна нарын, налыччы куолаһа иһиллэргэ днлы уонна бэйэтэ эчи кыраһаабайын... Ол снл 4 бастакы кылаастар аһыллыбыттара. Биһиги 1 "Г" кылааска уон снллаах үөрэх-билии үктэллэринэн дабайан тахсаары долгуйан олодохпунт. Евдокия Герасимовна ханан даһаны оҕону мөхпөт гынан баран, олус ирдэбиллээх, бастакы урооктан бэрээдэги кытаанахтык ирдиир учуутал этэ. Оччотообу кэмнэ бэйэбинээбэр саастаах киһини өрө көрбөккүн, эгэ учууталы кытта санарсыан дуо? Суох буоллаба! Учуутал - барыбытыгар улаханнык убаастанар "авторитет" буолара. Оннук икки снл үөрэннибит. Үһүс кылааска үөрэнэ кэлбиппит таптыыр, убаастыыр учууталбыт Евдокия Герасимовна сана аһыллыбыт Ньурба бөһүөлөгүн 3 №-дээх оскуолатыгар үлэли барыты уонна кылааспыт ангаарын кэриэтэ оҕолор санга үөрэх уһуяаныгар үөрэхтэрин салгыы кэспүттэр эбит. Үөрэннээччи аһаана биллэ аччаабыт. Иннэ гынан үс кылаас буоллубут. Биһиги кылааһы Аграфена Андриановна Санникова үөрэтэр буолла. Баай уопуттаах учуутал оҕолору сэргэхситэрднн уроогун биэрбитинэн барда.

4-с кылаастан Розалия Васильевна Миронова илиитигэр киридибит. Розалия Васильевна биһиги "В" кылааска 5 снл улуу нуучча тылын уонна литературатын үөрэтэрин таһынан кылааспытнн салайар этэ. Оҕо оҕоттон туох уратылаах буолуохпунт? Мэниктээн оскуола уһун көрдүөрүнэн икки этэһинэн сүүрэлээн, ол быһыгар боччулан, сэмэлэнэн да ылар кэммит баар буоллахтара. Ол гынан баран биһиги кылаас олус иллээх этибит. Дэлэбэ бүтүн кылааһынан киинэ көрөр олус улахан баһаттан бүтэник уроокпунтгар үөрэмэккэ, икки төгүл киинэ көрөн оскуолабыт дириэктэрэ Александр Александрович Мионовка кириэн лаппа үчүгэйдик мөһүлээн турардаахпыт. Киинэ орубуна 6-с уроугу кыты тэнгэ бүтэр буолан, үөрэнэн сылайыт-элэйбит дьон днбэбитигэр тийэрбит. Билигин санаан мичээрдээн ылларбыт да, бириэмэтигэр ыгым балаһыанһа буолан ылбыта.

Оскуолаба үөрэнэр кэммитигэр араас көрдүөс түгэннэр буолбуттарыттан бири ойо тутан эһиэхэ кэпсиим дуу. 7-с кылааска үөрэнэритигэр учууталбыт Афанасий Иванович Николаев алгебра уроуга бүтүн 10-ча мүнүүтэ хаалбытыгар дуоскаба суот суоттаан барда. Арай ол олодохпунта бастакы паартаба олорон хараһынан мөлтөхтүк көрөр халын ачыкылаах Дима Самсонов санга аллайда: "Бу алгебра уроуга дуу эбэтэр геометрия дуу?" - диэн ыйыппата дуо? Афанасий Иванович дуоскаба тугу эрэ быһаара-быһаара суруйан иһэн ах бэрлэрэн тохтуу биэрдэ, Дима диэки ачыкытын үрдүнэн өр одуулаан көрүтэлээтэ уонна: "Хайа, Самсонов, алгебра уроуга бүттэ" - диэтэ. Дима: "Ээ, алгебра дуо? Мин геометрия уроуга дии санаабытым", - диэтин кытта кылаас иһэ оҕолор күлүүлэринэн туола түстэ. Ол түгэни бу снллар тухары көрсүстүбүт даһаны куруук санаан оскуолабабы оҕо сааспыттар түһэммит күлсүү бөбө буолабыт.

Онтон 8-с кылааска алгебра уонна геометрия курдук уустук предметтэргэ үөрэтэ тыйыс усулуобуйалаах Сахабыт сиригэр Иваново куораттан кэлбит куруук күлэн мичилийэн күн курдук сандааран, сылааһынан сндьаайа снлдьар нуучча кыһа Лидия Николаевна Каяина үөрэппитэ. Бастакы уроокпунтгар суот суоттааһыннн дуоскаба суруйда уонна суоттаан диэтэ. Бары "2" ассыанганы ылан соһуйуу, хомойуу диэни биллибит. Пахай, маннык

буоллабына сатамат диэтэ да, бастакы чиэппэрбитин 5-с кылааста сабалаан үөрэппэтибит дуо? Начаас алгебра уонна геометрия диэни биллэрдэ. Иккис чиэппэртэн 8-с кылаастаах программабытыгар кириэн дьэ үөрэнэн бардыбыт. Лидия Николаевна н снл 10 "а" кылаас салайааччытынэн үлэлээбитэ. Бу кылаас атын кылаастартан уратыта диэн оскуола үчүгэй үөрэннэхчилэриттэн хомуллан математическай кылаас буолбута. Дьэ, бу биир кылаастан Лидия Николаевна Ньурбаба 1978 снллаахха бастакы уонна бүтэник выпуһуттан икки кыһыл көмүс мэтээлинэн бүтэрбит үөрэннэхчилэрдээх түмүктээбитэ. Биир нэдиэлэни быһа переменаба мин үөрэнэр суумкабын иккис этээскэ баар кылааһыгар таһа сатаан баран аккаастаабыта уонна хайдах гынабаһай буолуммат киһини.

Аны кэспээнтэн кэспээн диэтэххэ: Лидия Николаевна Каяина Бүтүн Россия үрдүнэн кини үөрэппит үөрэннэхчилэрэ уһулуучу үрдүк көрдөрүүлэрин иһин Россия Президентэ В.В. Путин уордьан туттарара Киин телевидениеба көстүбүтэ. Нуучча тылын учуутала Полина Митрофановна Безверховаба дьукаах олордубуттарын, кырдыаһас учуутал орто

дойдуттан барытыгар Лидия Николаевна кыра хос көрдөөбүтүн ким даһаны ылымматах. Иннэ гынан олорон сирэ суох буолан барарга күһэллэбитэ. Биһиги Ньурбабыт сирин-уогун, кини дьонун-сэргэтин аһыах снл да олордор, олус сөбүлээн харах уулаах арахсыбыта. Маннык Учуутал кэлэн кылгас даһаны кэмнэ үлэлээн ааспыта элбэх оҕо үөрэхтэнэн үлэһит буоларыгар олук уурбута саарбаба суох.

9-с кылааска холбоспунт оҕолорбуттар 5 снл кылаастарын салайыт, төрөбүт төрүт тылбытыгар уһуйбут, үөрэтэр оҕолоругар биридэ даһаны кыһыраһын көрдөрбөтөх, ол гынан баран ирдэбиллээх, налыччы, намыын куоластаах үөрэннэхчилэргэ кутун туттарбыт Феодосия Николаевна Иванова үөрэппитэ. Саха тыла уонна литература ылбычча киһи өйдүү охсубат предмета буолар. Дьэ ону Феодосия Николаевна урооктарыгар чуумпуран олорон кини умсугутуулаахтык үөрэтэрин уонна кэспирин олус интэриэһиргээн истэр буоларыт. Феодосия Николаевна биир уратыта диэн кини үөрэтэр оҕолорун араастаабат, барыларын биир тэнник тутар этэ. Биһиги кылаас Феодосия Николаевна Иванованы убаастырыбытын, таптыыр-

бытын туоһулаан олобун анаан үлэлээн ааспыт Ньурба 1 №-дээх оскуолатын тиэргэнигэр кини аатын суруйан туран ыскамайка туруорбуппут. Элбэх көлүнэ ыччатын саха тылыгар уонна литературатыгар утумнаахтык уһуйбут үтүөлээх Учуутал, үөрэппит оҕолорун ыгыктабылын ылыан ылбыт Феодосия Николаевна буолар. Оҕо итэбэлин, оҕо убаастабылын, оҕо учууталга тапталын учуутал барыта ылбат. "Доверие и уважение надо заслужить" диэн этинни кытта, араһа, эһиги эмиз сөспөһөр буолуохтааххыт...

Аны 9 кылааска оскуола эргэ куорпунугар - Ньурба былыргытын барытын билэр диэтэхпинэ сыыспатым буолуо - бөлөһүөк Николай Николаевич Мартынов салайааччылаах икки кылаас холбоһон үөрэнэр буоллубут. Николай Николаевич тобулута көрүтэлээн кэбистэ, сөнг куолаһынан бэйэтин билиһиннэрдэ уонна, ити бастакы уроокпунттан сабалаан, аһыс сылы быһа тус-туспа үөрэммит оҕолор биир иллээх днбэ кэргэн курдук икки снл үөрэнэн көччөх гынан көтүппүт үөрэппит оскуолабытыттан тирэх ылан, олох кизэн аартыктарынан тус-туспа айаннаан бардыбыт.

Николай Николаевич кыһынгы томороон тымныы кэмизэр бу

ЛЫНГЫНЫЫР ТЫАҤЫН САНААН...

билигинги кытай омок тигэн атылыгыр ичигэс истээх ыстаана суофунна, барыбыт ыстаанын тутан көрөн сорох офону хайгыыр, соробу сэмэлиир тыллара иһиллээччилэр. Оо, оччолорго кыһырыбы былаастаах өһүргэнэр буолар этибит. Оттон билигин, толору ситэн-хотон олон толкуйдаатахха, ичигэстик танна сылдыгын диэн биһиги доруобуйабытыгар олус кыһаллар эбит. Ону өйдүүр өй ол сабана кэлиэ дуо? Суох буоллаба...

Ахсыс кылааны бүтэрэн тарбаһарбытыгар быһа-быыкаа уолаттарбыт тохус кылаас сабаланыта биер сайын иһигэр уһулу ойон тахсыбыттарыттан, билигин кинилэри хантайан көрөр буолбуппугуттан сүрдээбин соһуйдубут уонна бары да улааппытыгын дьэ өйдөөтүбүт. Уолаттарбыт эчи уһуттарыын, кыраһыабайдарыын, дьэ, элбэх кыыс сүрэхтэрин туттарбыт буолуохтаахтар.

Улахан кылаастарга нуучча тылыгар уонна литературатыгар бэйэтин предметин дынг-чаччы баһылаабыт Розалия Петровна Николаева үөрөспүтэ. Ып-ыраастык, биер даһаны сыыс тылы тутубакка нуучча омок тылынан саканара хас биридир үөрэнээччиним умсугутара. Улуу нуучча поэттарын, суруйааччыларын айымньыларын хайдахтаах да оҕо тийимтиэ гынан олус интэриһинэйдик ырытан кэпсиэрэ. Холкутук туттан кэспии турара

субу баардык мин харахпар көстөр...

Биһиги кылааспыт оҕолоро оскуола туох баар тэрээһинигэр барытыгар актыыбынайдык кытталара. Ол курдук ырыаһыт кыргыттарбыт Люда Васильева, Ньургустана Васильева, Рита Иванова сыанаттан түспэт этилэр. Витя Михайлов, Саша Корякин көңүл тустууга оройуон, бүтүн өрөспүүбүлүкэ чизин көмүскээччилэр. Рита Иванова, Наташа Степанова, Коля Николаев оскуола сборнай хамаандатыгар киирсэн, туризм көрүнгөр оройуон күрүбэр биһиги оскуола бастагы миэстэни ылан өрөспүүбүлүкэбэ, оройуон чизин көмүскээбиппит уонна оройуоннаабы "Зарница" күрүбэр оскуолабыт чизин көмүскээн 2 миэстэни ылары ситиспибит. Оччолорго оскуола олобор, араас таһымнаах тэрээһиннэргэ мэлдьи көхтөөхтүк кыттан холоруктанан олобор буоллаһыт.

Урукку сылларга ахсыс кылааны бүтэрэбитигэр бу билигинги курдук выпускной энгин диэн суох этэ. Тоҕо эрэ эбэһээт 10 кылааны бүтэриэхтээх курдук хас биридирбитигэр сыал-сорук турара. Оччолорго "Оскуола-производство-ВУЗ" диэн ыгырыы баарын өйдүүргүт буолуо. 1978 сыл саас, онуска үөрэнэ сырыттаһытына, кылаас улахан түннүктэринэн күн сырылааччы тыган, онто да суох утуктаан, сүрбэлдээн, уроук хаһан бүтэрин кэтэһэн

дьиэбитигэр ыстанар эрэ санаалаах олордохпутуна кылааспыт иһэ дьонунан туолан хаалла. Арай көрбүтүм райком иккис сэкиритээрэ Михаил Афанасьевич Григорьев, райкомол сэкиритээрэ (аатын умнубуппун), оскуолабыт дириэктэрин солбуйааччыта Александр Прокопьевна Тихонова, кылааспыт салайааччыта Николай Николаевич Мартынов уонна оскуолабыт хомсомуолун сэкиритээрэ Ариан Егорович Иванов киирэн кэлиилэр уонна эһиги кылааска улахан чизэ-бучуот тигистэ диэн этэн-тыһан бардылар. Бай, ол туохха чизэстэн-нибит-бучуоттаннабыт диэн кылаас иһигэр олобор оҕолор бары өрөйөн-чөрөйөн истиэхпитинэн истэн олордубут. Онтуктук маньык буолан табыста: ыгырыы таһаарангыт бары биер киһи курдук тутуспутунан фермаба үлэли барабыт диэн буолла. Өссө фермабыт аата кытары ааттанна быһылааба. Итини эрэ истиэхпит диэн көһүппэккэ олорбут оҕолор суугунаһа түстүлэр. Ол ыгырыыны ыһынан Ньургустана Васильева уонна Тамара Алексеева "Ыстапаан Баһылайап" соххус Малдыбардаабы отделиеттыгар биер сыл ыанньыксытынан үлэлээбиттэрэ. Иккиэн хаһан даһаны ынах-сүһүгү туттатан улааппыт кыргыттар. Билигин санаатахха, итинник быһаарыммыттарын хорсун быһыы диибин. Кыргыттар иккиэн Дьокуускай куораттаабы мэдиссиинэ училище-

тын бүтэрэннэр, Тамара Николаевна Кузьмина акушерка идэтин баһылаан, сылаас-сымнаас илиитинэн бигээн тутан элбэх кырачаанна күн сириин көрдөрбүтэ, билигин Саха сириин "Үлэ бэтэрээнэ" аатын сүгэр. Томабыт кылаас саамай кыра саастаах үөрэнээччитэ этэ. Оттон хаһан даһаны санаатын түһэрбэт күлүүк кысыгыт Ньургустана Петровна Игнатьева (Васильева) медицинскай сизэстэрэ үөрэбин бүтэриэбиттэн харыс халбарыйбакка Ньурба оройуонун кииннэммит оҕо балыһатыгар медицинскэй сизэстэрэнэн, ыстаарсай сизэстэрэнэн үтүө суобастаахтык үлэлээбитэ 40-тан тахса сыл буолла. Дьэ, бу сыллар тухары төһөлөөх ыалдыбыт кырачааннарга ыарылары мүүдүртүргэ кыһаллыбыта, көмөлөспүтэ, кини "эмтээх" илиитинэн төһөлөөх оҕо ааспыта буолуой?! Дьэ, бэйэбит санаан-суоттаан көрүг эрэ, күндү хаһыат аабааччылар... Ньургустана Петровна элбэх төрөппүт махталларын ыһыан ылбыт киһи буолар. Ньурба улуунун балыһатын профсоюзун бэрэссэдээтэлин солбуллубат солбуйааччыта, "Российскай Федерация доруобуйа харыстабылын туйгуна", "Саха Сириин доруобуйа харыстабылын туйгуна", СӨ Доруобуйа харыстабылын үлэһиттэрин профсоюзустарын Бочуоттаах Грамотатынан, түөскэ кэтиллэр СӨ Профсоюзустарын "За вклад в развитие профсоюзного движения Якутии", "Патриот Нюрбы" диэн бэллэлэринэн бэллэтэммитэ, Арасыйыа "Үлэ бэтэрээнэ". Тома фирменнай мантылара ханык да ресторан аһылыгар тэннэммэт минньигэс буолар, оттон кылаанынан көрсөөрү гынаһыт аайы Ньургустанабытыгар блины сакаастыбыт, туохха да бэриллэбэт эчи минньигэһин, нууччалыы эттэххэ, "пальчики оближешь".

Биһиги, 1978 сыллаахха Ньурба 1 №-дээх оскуолатын 10 "в" кылааны 14 кыыс уонна 16 уол буолан оскуолабыт бүтэһик чуораанын чугдаар тыаһын истибит, билигин аҕам сааспытыгар үктэнэн эрэр дьон, ол лынгыныыр тыаһы ис дууһабытыгар диригник ингэрэн, чуораамытын кытта долгуйан туран быраһаайдык сүрүбэр, өйүгэр-санаатыгар илдэ сылдыабыт. Бүтэһик чуораан чугдааран оҕолору, кинилэр төрөппүттэрин уонна үөрөппит учууталларын сүрдээбин долгутан, дууһа кылын таарыйан эмиэ даһаны үөрүү аргыстаах, эмиэ даһаны онно хомолто кыттыһан ылар курдук...

1978 сыл бэс ыйын бүтүүтэ: хас биридир киһи эксээмэннэрин ситиһилээхтик туттаран, оскуолабытын кытта быраһаайдаһар күммүт бу тирээн кэллэ. Оскуола иһигэр кыратык тортоах чай истибит. Тоҕо эрэ биһиэхэ тийээн кэлэн кытаанах бобуу буолан хаалбыта. Хайааһыгыт, утары барбат буоллаһыт. Билигин улуус администрациятын дьийэтэ икки этээһэ көндөйө тутулан турар кэмигэр онно таһан сарсыарда күнү көрсүбүппүт умнуллубат түгэн буолбута. Уу-чуумпу, сипсибэйи салгын биһигини күлүйдээтиннэр, дуоһуя сынньаныннар дьийэти халлааммыт туран биэрбитэ. Оскуолабыт саадыгар мас анынгар сурук суруйан бытыккаба уган кистээн көмүппүтүн билигин ханан сытарын булар, арааһа, уустук буолуо. 16-17 саастаах дьоннор тугу суруйан хаалларбыппыт эбитэ буолла?... Дьэ, интэриһинэй, булан ааһыт киһи билиэ этэ... Түмүгэр, өрүү традиция буоларынан, "поход" диэн ааттанар ойуурга тахсааһын эмиэ туспа тэрээһин буолбута. Бары да тыаба тахсаарыбыт сүргэбит көтөбүллэн, оскуоланы бүтэрбит дьон буолан, биер күн

иһигэр "улаата" оҕустубут уонна бэрээдэктээхтик, тэрээһиннээхтик олус бэркэ сынньанан кэлипит.

Үөрэх-билии биэрбит тапталлаах оскуолабытыттан куорсун үүннэрэн олох киэн аартыгар үктэмиппит номнуо лоп курдук 45 сыл буолла! Бу эттэххэ эрэ дөбөн курдук - 45 сыл диэн... Олорбут олохпутун, үлэлээбит үлэбитин кэннибит диэки хайыһан көрдөххө, биһиги кылаас оҕолоро үгүс ситиһилээх, бүтүн Саха сиригэр, Арасыйыаба, ону аһан Аан дойдуга ааттара ааттанан суон сурабырбыт оҕолордоохпут. Ол курдук, Арасыйыа суруналыыстарын Союуһун чилиэнэ, Саха Өрөспүүбүлүкэттэн Бочуоттаах суруналыыһа, 2011, 2015 сс. Ньурба куорат "Сыл бастың журналы" номинациялаах, СӨ "Үлэ бэтэрээнэ" Семенова (Андреева) Антонина Николаевнаны хаһыат аабааччылар, оройуоннаабы "Ньурба" хаһыакка суруналыыс Антонина Семенова суруйбут элбэх ыстатыйаларын сүргээн ааһыт буолуохтаахыт. Тоня сибэкки арааһын олордунан эрэ мунурдаммакка, бокуйдана түстэ даһаны баайар, истэнэр уонна онтуттан дуоһуйууну ылар.

Григорьева (Алексеева) Любовь Герасимовна уонна Иванова (Кириллина) Розалия Михайловна Ньурба олохтоохторун ортоугар билбэт киһи, арааһа, суох буолуо. Сиамскай игирэлэр курдук олохторун усталаах-туоратыгар хаһан да арахсыпат кыргыттары хайдах даһаны тустуспа суруйуохпун өйүм тобулбата. Онон бу кыргыттары биергэ холбуу тутан суруйдаһына сатаһыһы. Любалаах Роза отой кыра саастарыттан биер уулуссаба унуор-мангаар олорон улааппытара, биергэ оскуолаба барар-кэлэр этилэр, 10 сылы быһа паартаба биергэ олорон оскуоланы бүтэрбиттэрэ, биергэ сизиспитинэн Дьокуускай куоракка парикмахер үөрэбин 1979 сыллаахха бүтэриэхтэриттэн күн баччаанна диэри харыс халбарыйбакка биер сиргэ 44 сыл биергэ үлэли сылдыаллар. Дьэ отой бэринилээх табаарыстаһыы диэн ити буолар. Билигин кинилэр оҕолоро, сизэнэрэ ийэлэрин-эбэлэрин курдук эмиэ бэйэ бэйэлэригэр истин доҕордуу сыһыаннаахтар. Аны бу кыргыттарбыт баттах эрэ кырыһар идэлээх буолбатахтар. Люба танас кырадаһыннарын холботоон араас сизэлэри ойуулаах суорбаннары тигэр, оттон Роза тугу саабабаты диэн ыйытыахха сөп, оҕуруонан тиһилибит араас дьэрэкээн харгыналарга тийэ оҕорор. Бу кыргыттарбыт иккиэн "Отличник бытового обслуживания населения и ремесленничества РС(Я)", "Патриот Нюрбы", "За заслуги в Предпринимательстве РС(Я)", "За вклад в социально-экономическое развитие Нюрбинского района" түөскэ кэтиллэр знактарынан бэллэтэммиттэрэ, Арасыйыа "Үлэ бэтэрээннэрэ".

Антонов Александр Николаевич Маалыкай сириин-уотун сөбүлээн иккис дойдунан оҕостон ылар буолан олорбута ыраатта. Лопбааччы сагалалаах Сашабыт кылаанынан көрсүһэри гыныһыт даһаны ыраах олоробун диэбэккэ, Ньурбаба киирэр көлө була охсон кэһии бөбөлөөх күлэн-үөрэн киирэн кэлэр. Оскуолаба үөрэнэр да сылларбытыгар Саша баара-суоҕа биллибэт, уу-чуумпук олобор буолааччы. Ньурбаба үһүс оскуола арыллыбытыгар үһүс кылаас-тан барыт оҕолорбут ахсыс кылааны бүтэрэннэр, начаалынай кылааска биергэ үөрэммит кылаастарыгар төттөрү киирэн, хаһан да арахсыпатах оҕолор курдук үөрэнэн барыппыт. Саша эмиэ оннук төннөн кэлбитэ. Ол иһин Сашаны "Блудный сын" диэн ааттыбын. Үлэһит мааныта, туохтан даһаны туора турбат туруу үлэһит Саша Антонов. Ол да быһытынан үлэлээбит үлэтэ Бо-

(Бүтүүтэ. Иннэ 6-7 стр.)

— Ахтан-санаан аастахха... —

Бүтэһик чуорааммыт лыгкыныыр тыаһын санаан...

чуотунай грамоталарынан, Махтал суруктарынан уонна сыаналаах бэлэтхэринэн бэлиэтэммитэ. Попова (Васильева) Людмила Алексеевна ыллыыр нарын кэрэ куолаһын алыбыгар уйдаран истибит эрэ хайгыыр, кини талааныгар сүгүрүйэр Далбар Хотун буолар. Люда педагогической училищаны бүтэрээт норуокка кизэнник биллибит "Эрэл" уонна "Сарыал" норуодунай ансамбылларга ырыаһытынан үлэлээбитэ. Биһиргэ үөрэммиттэр көрсө түстүбүт да: "Люда, биһиги эийэхэ баран эрэбит", - диэн этэбит эрэ. Тийээн кэлэрбитигэр сандалы хотойорунан сахалы ас бөҕө астанан уруллан кэтэһэн турар буолар. Поповтар куруук үөрөкөтө көрсөр ылдытымсах дьэи кэргэн. Людабыт олобун аргыһа Сэбиэскэй Союус Дьоруойа Федор Попов хаан-уруу чугас аймаҕа Николай Петрович ханник да боппуроска толору хоруйу биэрэр биһиги кылаас биһир убаастанар күтүөппүт. Люда биһигини хайгыан да сөп, сэмэлээн да ыһан сөп, ыйан-кэрдэн биэрэр сүбэһипит буолар. Үлэлээн ааспыт тэрлэтэригэр Бочуот грамоталардаах уонна Махтал суруктардаах.

Давыдов Аммос Прокопьевич аата бүтүн Саха сирин тилийэ көтөн Арасыйыа, Аан дойду таһымыгар кытта тийээн биллинэ. Төрөөбүт-үөскээбит Ньурбата сайдан кизэркэйрин туһугар ис дууһатыттан кыһаллан санаатын, мындырын-сатабылын ууран турар үлэлирин элбэх киһи кэрэхсир буолуохтаах. Кини элбэх научнай литератураны ааһан, биллэр учуонайдар үлэлэрин ырытан, ылыргы саха омук олобун диригин көрөтүн-толкуйдан таһаарыт үлэлэригэр биһирдэстэрэ А.Е. Кулаковскай суруйуутунан онгоһуллубут "Оҕо кутун таттары" диэн ылыр сахалар туттан тигэр ньымаларынан тигиллибит үлэтэ Арасыйыаҕа Гран-при хаһаайына буолан, Корейба буолан ааспыт Аан дойдутаагы быыстапкаҕа 2 истиэпэннээх дипломынан наһараадаламмыта, СӨ Ил Түмэнин бэрэссэдээтэлэ П.В. Гоголевтан үрүн көмүс бэлиэ уонна Диплом тутуута, Ньурба куорат Сэбиэтин депутата. Ньурба куорат Бочуоттаах олохтооҕо.

Васильева (Иванова) Маргарита Николаевна Ньурба оройуонун Киин балыһатын поликлиникаһыгар тугу эрэ дыһайан этэ-тыһа сылдырын көрбүт буолуохтаахыт. Бу биһиги Ритабыт күннэтэ дьон тобуруһан элбэхтик сылдыр сирэ куруук ыраас, уурбут-туппут курдук көрүннэх буоларын ирдээн дыһал биэрэ сырыттаҕа буолуо. Оскуола чийин араас таһымнаах күрэхтэһиилэргэ баскетбол, волейбол уонна сүүрүү курдук көрүннэргэ элбэхтик көмүскээбитэ. Билигин даҕаны остуол тенниһин күрүбэр кыттан иккис миэстэҕэ тиксибитин "За успехи в спорте" диэн грамота туоһулуур. Оскуолаҕа үөрэнэр сылларыттан ыллыыр буолан "Дабайа" ансамбыл ырыаһыта. Биһиэхэ барыбытыгар кыһаллан куруук сүбэ-ама биэрэр, барытыгар көхтөөх тутах киһибит буолар. "Профсоюз работников здравоохранения РФ" бэлиэнэн, СӨ Ил Түмэни Бочуотунай грамотатынан, СӨ Ил Түмэнэ доруобуйа харыстабылын, үлэ уонна социальнай харалта кэммитэтин Бочуоттаах грамотатынан наһараадаламмыта.

Кириллин Анатолий Алексеевич кылааспытыгар саамай элбэх саналааһынан, сотору-сотору куолулан кэбиһэринэн биллэрэ. Өймөкөөн улууһугар кылаабынай охотоведынан өр сылларга таһаарылаахтык үлэлээбитэ. Билигин чааһынай тэрлэтэтигэр үлэлиэхамсыы сылдыр.

Корякин Александр Васильевич тыа хаһаайыстыбатын институтун бүтэрэн, ыраах хоту Өймөкөөн улууһугар сопхуос дириэктэринэн, улуус баһылыгын солбуйааччытынан ситиһиилээхтик үлэлээбитэ. Таһаарылаах үлэтэ "СӨ тыатын хаһаайыстыбатын туйгуна" бэлиэнэн, СР Правительствотун Бочуоттаах гра-

моталарынан уонна Махтал суруктарынан бэлиэтэммитэ. Саша оскуолаҕа да үөрэнэр сылларыгар дьонуннаах киһи этэ. Көнүл тустуунан утумнаахтык дьарыктанан сотору-сотору араас таһымнаах күрэхтэһиилэргэ кыттан, кыайы көтөлөнөн үөрэн кэлэн кэлсээн-ипсээн бөҕөтө буолааччы.

Афанасьева (Николаева) Зоя Васильевна куруук мичээр аргыстаах, нап-налыччы, туохха да ыксаабат, тугу да ыйыппытын иһин, "Буолуо ээ", - диэн баран күлэн кэбиһиэҕэ. РЭС Ньурбатаагы учаастагар 31-с сылын энкилэ суох үлэли сылдыр уонна "Ветеран труда ОАО АК "Якутскэнерго", СӨ "Үлэ бэтэрээнэ" диэн ааттары чиэстээхтик илдьэ сылдыр. Бу сыллар тухары кини илиитин иһинэн төһөлөөх элбэх дөкүмөн ааспытын Зоя бэйэтэ да билбэтэ буолуо. Людмила уонна Николай Поповтар курдук, Зоя Васильевна уонна урут промкомбинат диэн тиргиччи үлэлээбит тэрлэтэ оҕо уһуйааныгар биһиргэ сылдыбыт уолум Виктор Васильевич дьэи кэргэттэрэ мэлдьи ыалдытты тийэр мааны добоһторбут.

Никитина Анна Егоровна аата эмиэ сун сураһыран, кини үөрэппит оҕолор үлэһит буоланар бүтүн Саха сиринэн, Арасыйыанан, Аан дойдунан тарҕанан ситиһиилээхтик үлэли-хамсыы сылдыллар уонна убаастыыр учууталларыгар, оскуолаларын дириэктэригэр барҕа махтал тылларын этэллэр. Анябыт СГУ физика салаатын бүтэригэр күн бүгүнгэ диэри ирдэбиллээх учуутал уонна Ньурбачаанга орто оскуоланы салайан, саҥа сүүрээни киллэрэн оскуола агро диэн эбииликтэнэн агрошкола буолан тиргиччи үлэлээбитэ. Бу мань барытын тэрийии, туруорсуу, кэпсэти ыһан тиһэбэр тириэрдилээх диэтэххэ элбэх сыра-сылба баранарын бары өйдүүбүт. "Үлэһит киһини үлэ сыраса сылдыр" дииллэрэ бу биһиги Анябытыгар сөп түбэһэр. Кини ханна да тийээн үлэлээтэр туруоруммут сыалын-соругун ситиһэн тиһэбэр тириэрдэр үгэстээх. Билигин ыраах Эбээн-Бытайтай улууһун Кустуур нэһилигин орто оскуолатын салайан саҥаны киллэрэн инники күөҥгэ таһаарда. Үөрэппит, салайбыт кылааһын оҕото Афоня: "Оо, Анна Егоровна наһаа строгаай, ирдэбиллээх буолан бэрлэлибит уруокпугун барытын толорор буолбуппут. Ол гынан баран наһаа чараас, ыйан, аһыныгас дууһалаах. Анна Егоровна наһаа үлэһит киһи, биһиэхэ үлэли кэлибүттэн барытын уларытта, оскуолабыт чыҥха атын буолла, олуһун диэн тубуста. Биһиги Анна Егоровнаны олус сыаналыбыт,

убаастыбыт", - диэн санаатын үлэстибитэ. Мин дьүөгүбүн истинник-иһирэхтик кэпсииллэрин истэн сүрдэбин үөрэн сүөм үрдээбит курдук сананым. Кини "Почетный работник общего образования РФ", "Заслуженный работник образования РС(Я)", "Отличник образования РС(Я)", Ньурбачаан нэһилиэтин Бочуоттаах олохтооҕо, Арасыйыа "Үлэ бэтэрээнэ".

Юрий Федорович Никитин уу-чуумпук сылдыр буолан кылааска баара-суоҕа биллибэт этэ. Юра сэмэй уонна олус симик. Дьулустан Федотовтын бэркэ диэн тапсан табаарыстаһааччылар. Биһиргэ сэрэгэстэҕэ хаамаллары көрдөххө Тарапунькалаах Штелсельга майгыныннан күлэ саныыр этим. Федотов Дьулустан Степанович кырдыаҕастар уонна инбэлииттэр дьылыгир олордубуна кылааһынан көрөр-истэр, наадылары барытын хааччыа сатыыр этибит, төрөөбүт күнүгэр бэлэх онгортон үрдээччибит. Юра сотору-сотору кэлэн табаарыһыгар сонун кэпсээн, санаатын көннүөрдөн барар эбит этэ.

Михайлов Виктор Ильич биһиги таптаан "Мишка" диэн ааттыр уолбут, Сүлэ нэһилиэгиттэн киһирэн интернакка олонор оскуоланы бүтэрибит. Биһиргэбит Саша Корякиннын көнүл тустуунан утумнаахтык дьарыктаналлара уонна сотору-сотору күрэхтэһэ барар этилэр. Өр кэмгэ Ньурба оройуонугар улуус дыһалтатыгар үлэ инспиктэринэн ситиһиилээхтик үлэлээбитэ. Виктор Ильич "СӨ Государственной судуоспа бэтэрээнэ" уонна СӨ "Үлэ бэтэрээнэ" буолар.

Алексеева (Степанова) Наталья Николаевна олобун аргыһынан ыал буолан Сүлэ нэһилиэгэр иккис төрөөбүт сир онгостон силэ тардан олоор. Нэһилиэк иһинэн үлэлир ийэлэр, эбээлэр кулууптарын актыыбынай чилиэнэ. Натали мичээрдээн кэбиһэ-кэбиһэ аа-дьуо сылдыан барыныбары ыпсаран-оһорон онгортута эрэ баар буолар.

Самсонов Дмитрий Дмитриевич эмиэ Сүлэ нэһилиэгиттэн киһирэн үөрэммитэ. "Н.Н. Мартынов сайын айы механизированнай ангаардаах от оттуур үлэ уонна сыһылан лааһырын үлэлэтээччи. Онно Аня Никитина, Шура Емельянова уонна мин тырахтарыстаабыппыт. Ол күһүн ботучу хамнас ылан олус үөрбүтүм" - диэн кэпсиэр. Дима Сибиридээҕи технологическай институту бүтэрэн инженер-лесник идэтин баһылан Үөһэ Халыма оройуонун Зырянка бөһүөлөгэр лесхоз дириэктэринэн, ойуур харыстабылын киһигэр Забайкальскай

кырайга инженер-лесопатологынан, Бурятскай өрөспүүбүлүкэҕэ инженер-лесопатологынан үлэлээбит үлэтэ сыаналанан "За долготелною и безупречную работу в охране лесов Российской Федерации" диэн түөскэ кэтиллэр бэлиэтээх уонна Арасыйыа "Үлэ бэтэрээнэ" ааты чиэстээхтик сүгэр.

Семенов Николай Васильевич оскуоланы бүтэригэр суоппар идэтин баһылан күн бүгүнгэ диэри "Аэронавигация Северо-Восточной Сибири" тэрлэтэҕэ 30-с сылын үлэли сылдыр. Колябыт аһыах саналаах дьонун киһи буоллаҕа. Кылааспыт сорудаҕа Колята суох туолбат, биһир туттаах киһибит буолар. 2019 с. "Саха сирин Авиациятын бэтэрээнэ", СӨ "Үлэ бэтэрээнэ".

Тихонова Розалия Михайловна Саха сиригэр билбэт киһи суоҕа буолуо. Кини Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр оһуохай этээччи дыһалларга бастаһынан Аан Дархан үрдүк ааты ылбыта. Билигин Ньурба оройуонун Култуура-ба департаменын салайар. Бу иннинэ Ньурбатаагы инбэлиит оҕолор чөлүгэр түһэр киһини салайар кэмигэр элбэх үлэ барбыта. Розабытын үлэ ытарчалы ылан баран ыһытан баҕарбат, куруук үлэ үөһүгэр күн бокуойа суох сүүрө-көтө сылдыр. Биһир сууккара баар 24 чаас тийэбэт киһитэ кини буолар. Ирдэбиллээх, хайдахтаах даҕаны үлэ кэлэктиибин түмэ тутан биһир өйгө-санааҕа киллэрэн, биһир ситим гынан холбуур уратылаах салайааччы буолар. Бу суруллубут тыллар Анна Егоровна Никитинаҕа эмиэ биһир халыһ сөп түбэһэр. СӨ култууратын үгөүлээх үлэһитэ, "СӨ үлэ уонна нэһилиэннэ харыстабылын туйгуна", "СӨ Аан Дархан этээччигэ" бэлиэтэр хаһаайкалара, СӨ "Үлэ бэтэрээнэ", Ньурба куорат Бочуоттаах олохтооҕо.

Яковлев Александр Иванович эмиэ оскуоланы бүтэригэр суоппар идэтин талан күн бүгүнгэ диэри үлэ үөһүгэр сылдыр. Айанныы сылдыр Сашабыт туох баар наадабытын хаһан да аккаастаабакка күлэн кэбиһэ-кэбиһэ аһалан биэрэн абырыр. Үлэлээбит тэрлэтэтигэр Махтал суруктардаах, Бочуот Грамоталардаах уонна СӨ "Үлэ бэтэрээнэ" бэлиэтээх.

Билигин аттыбытыгар суох биһир кылааска үөрэн-көтөн оҕо курдук мэнниктээн, дьэбэлэһэн, эн-мин дэсирэн биһиргэ үөрэммит добоһторбутун ахтан-санаан аастаһытына сатанар: Люда Афанасьева, Гоша Гаврильев, Шура Емельянова, Сергей Иванов, Гена Иванов, Дима Иванов, Коля Николаев, Павел Николаев, Дьулустан Федотов. Бу оҕолорбутун куруук саныыбыт, сүрэхпитигэр илдьэ сылдыбыт...

Бу биһиги олорбут олохпун устатыгар ситиспит ситиһиилэригэр Учуталларбыт үгөүлэрэ-өһөлөрө, улахан үлэлэрин түмүгэ буолар: Евдокия Герасимовна Семенова, Мария Семеновна Бельх, Розалия Васильевна Миронова, Феодосия Николаевна Иванова, Лидия Николаевна Кайина, Розалия Петровна Николаева, Александра Прокопьевна Тихонова, Николай Николаевич Мартынов. Манньк үтүкэннээх, дириг биһиргэ, оҕо ийэли-аһалы сылаас-истин сыһаннаах Учуталларга үөрэммиттэригэр биһиги дьолбут буолар уонна ис дууһаларынан үөрэх-билии үктэллэринэн хаамтаран таһааран Олох диэн ааттанар кизэн аартыгы ыйан-кэрдэн биһиргэтигэр барҕа махтал тылларынан этэбит!

Бэс ыйын 10-11 күннэригэр Дьокуускай куоракка бүтүн Өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн быһыл оскуоланы бүтэригэр 45 сыһынан "Выпускник-78" улахан тэрээһингэ үлээннэхтэрибит көрсүөнү ирэ-хоро кэпсэтэри, оскуола үөрэнээччилэрэ буолан ылаарылар долгуйа кэтэһэллэр.

Көрсүөххэ диэри, күндү биһиргэ үөрэммит ахтар-саныыр добоһторум!

Наталья Васильевна
СТЕПАНОВА-КАРЕТНИКОВА.
2023 сыл бэс ыйын 5 күнэ.

АРАССЫЙАБА УНУЙААЧЧЫ УОННА АБА СУБЭЭНИТ, САХА ӨРӨСПҮҮБҮЛҮКЭТИГЭР ҮЛЭ, НЬУРБА ОРОЙУОНУГАР ОЛОХТООХ ОНОРОН ТАҢААРЫНЫ САЙЫННАРЫ СЫЛЛАРЫГАР, БЭЛИТИИЧЭСКЭЙ УОПСАСТЫБАННАЙ ДИЭИЭТЭЛ М.В. МЕГЕЖЕКСКЭЙ ТӨРӨӨБҮТЭ 125 СЫЛЫГАР, НОРУОТ ТАЛААННААБА, ОЛОНХОУТ И.М. ХАРИТОНОВ – СААХАРДААХ ДЬУОНА ТӨРӨӨБҮТЭ 135 СЫЛЫГАР, СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ ҮЛЭ ДЬОРОЙА М.Ф. АЛЕКСЕЕВ ТӨРӨӨБҮТЭ 95 СЫЛЫГАР АНАЛЛААХ

КИЭН НЬУРБА ТУОНАТЫГАР ЫҢЫЛЛАР “ҮЛЭ, ЭЙЭ, ТҮМСҮҮ” ЫҢЫАБЫН ТОСХОЛО

БЭС ҮЙЫН 19 КҮНЭ

19:00 “Сыспай сизллээх сырсыта” ат сүүрдүүтүн күрэбэ **Дьөһөгөй аартыга**

БЭС ҮЙЫН 20 КҮНЭ

12:00 “Үлэ, Эйэ, Түмсүү” Ыһыах олобурбут аһыллытын сизэрэ-туома. **Киин түһүлгэ**

14:00-20:00 Күүстээхтэр, быһыйдар күөн көрсүһүлэрэ – Хапсабай. Мас Тардыһы күрэбэ. **Дьөһөгөй аартыга**

14:00 “Уран Уус” оройуоннаабы уран оҥоһук быыстапка аһыллыта. “Саха буолан сандаарыах” Дьөһөгөй оҥотун маанылаах симэбин, саха төрүт таҥаһын көрүү күрэбэ. **Уран Уус түһүлгэтэ**

14:00 “Өбүгэ быстыбат ситимэ”, норуот ырыаһыта, дэгиттэр талааннаах Илья Михайлович Кутанов төрөөбүтэ 100 сылыгар аналлаах улуустаабы оҕо фольклорнай күрэбэ. **«Алаас оҕолоро» оҕо түһүлгэтэ**

14:00 “Умнуллубат кэм. Умнуллубат ааттар” оҕолорго квиз-оонһуу, остуол оонһуулар. **«Алаас оҕолоро» оҕо түһүлгэтэ**

14:00 «Ыһыах уйгулаах сандалыта» – хорчуоппа кырдалын үөрүүлээх аһыллыта. **Хорчуоппа түһүлгэтэ**

14:00 И.М.Харитонов-Саахардаах Дьуона төрөөбүтэ 135 сылыгар аналлаах олонхону толоруу күрэбэ. **Добун түһүлгэ**

14:30 «Уруйдуоһун үлэ киһитин» Үлэ дьоруойа М.Ф. Алексеев аатынан норуот ырыатын күрэбэ. **Киин түһүлгэ**

15:00 «Ытык Ньурба оһуордаах оһуокайа» И.М.Харитонов-Саахардаах Дьуона төрөөбүтэ 135 сылыгар, фольклорист В.С. Лосотов төрөөбүтэ 90 сылыгар, улахан дьонго үгкүү тылын таһаарааччыларга аһаҕас күрэс. **Оһуокай кырдала**

15:00 “Эһээ алгыһа ананнын, сизэн уол кэскилэ кэнээтин!” Саха Өрөспүүбүлүкэтин судаарыстыбаннай диэиэтэлэ М. В. Мегежекскэй аатыгар оройуоннаабы эһээлэр уонна сизэн уолаттар күрэхтэрэ. **Уран Уус түһүлгэтэ**

15:00 “Тарбах иминэн оонһоноһор, өйү сайыннаһар өбүгэ мындыр оонһуута”- хабылык, хаамыска күрэбэ. **Өбүгэ оонһуутун түһүлгэтэ**

15:00 Дьаарханнаабы Х.И.Хартаһова – Терентьева аатынан куукула норуодунай театрын көрдөрүүтэ. **Хорчуоппа түһүлгэтэ**

16:00 “Көй дорһоон”-фольклор көрүгнэригэр бастыгтан бастыг талба талааннааһтар күөн күрэхтэрэ. **Киин түһүлгэ**

18:00 «Киэргэллээх түһүлгэбит маанылаах таҥаһа»– саха таҥаһын көрүү күрэбэ. **Добун түһүлгэ**

20:00 “Сыспай сизллээх сырсыта” ат сүүрдүүтүн күрэбэ. **Дьөһөгөй аартыга**

22:30 Килбиэннээх үлэ кэрэһиттэрин үтөкөн үлэһит дьоммутун айхаллыыр, бастыгнары бочуоттуур дьонун түһүлгэ. Үлэ дьонун туругурдар тобус тосхоллоох дьүһүйүү – кэнсиэр. **Киин түһүлгэ**

24:00 «Үрүг түөн үгкүүтэ»-эдэр ыччат дискотеката. **Ыччат түһүлгэтэ**

24:00 “Айылгы тыһына” тыһынаах доһуһуолунан сынһыаланг киэһэтэ. **Добун түһүлгэ**

02:30 “Тахсар күнү айхаллыах, үүнэр күнү уруйдуох!” Күн көрсүү түһүлгэтэ күнү көрсүү сизэрэ – туома. **Күн көрсүү түһүлгэтэ**

– Сайыгны сынһыалан –

Өлүөнэ очуостарыттан ситиһии сиэтиилээх

Самаан сайын кэлигин көрсө Н.И. Кочнев аатынан Хагалас орто оһуокалытын “Тулукчаан” (сал. Иванова М.П.) үгкүү бөлөһүн оҕолоро Дьокуускай куоракка тийэһин, Өлүөнэ остуолбаларыгар теплоходунан айаннаан, Сахабыт сириг ураты кэрэ айылдалаах Өлүөнэ очуостарыгар сынһыалангы, куонкурсу, көрү-нары тэһгэ тутан, олус астынан дойдуларыгар ситиһии кыһааттаах эргиллинилэр.

Санатар буоллаһа, үгкүүһүттэриг быйыл саас норуоттар икки ардыларынаабы “Бриллиантовые нотки”

фестиваль “Дети Земли олонхо” куонкуруһугар ситиһиилээхтик кыттан ыггыры тытаннар, “Фестиваль на Ленских столбах-2023” диэн ааттамыт бэс ыйын 3-5 күннэригэр ытыллар күрэххэ ыггыры тытпугтара. Кырчаан үгкүүһүттэриг, 7-10 саастаах категорияҕа кыттан, “Байанай ымыһытын ыллалан”, “Сказка севера”, “Дьөһөгөй” үгкүүлэригэр барытыгар I иһтиэпэннээх лауреат үрдүк аатын ылылар.

Теплоходунан айаннааччылар биһиги оҕолорбут хараһы үөрдөр, сүргэни көтөһөр тэтиһнээх үгкүүлэригтэн олус астына сүргэлэрэ көтөһүллэн,

дуоһуһууну ылбыт үөрүүлэрин үллэһинилэр.

Бу эдэр учуутал, алын кылаас учууталынан быйылгы үөрэх дьылын саҥа саһалаабыт Милена Прокопьевна урукку өттүгэр үгкүүгэ сыстыбатаах оҕолору сыл устата дьарыктаабыт сыралаах үлэтин түмүгэ буолар.

Инникитин да оһорор олоһупт умсулһанын, кэрэтин көрдөрөр үгкүү абыланга угуйа туруохтун, оҕолору ис сүрэһиттэн таптыыр айымһылаах эдэр учуутал Милена Прокопьевна үлэтигэр ситиһиилэр кэлэ турдуннар!

Мария НИКОЛАЕВА.

– Бэлиэ түгэн –

60 снл бииргэ

Бүгүн Дьокуускай куорат ЗАГС дьэиэтигэр Ньурба улуһун киэн туттар ыала, мелодист, элбэх ырыа ааптара, сыһа бэтэрээнэ Владимир Владимирович уонна Саха АССР үтүөлээх учуутала, учууталлар учууталлара Евдокия Егоровна ЛИТВИНОВТАР ыал буолбуттара 60 сыһын бэлиэтээтилэр.

Элбэх эһэрдэ, баһа санаа бастыһа этилиннэ. Ньурба улуһун баһылыга Алексей Иннокентьев аатыттан Ньурба улуһун Дьокуускай куоракка бэрэстэбиитэлэ Прокопий Чымыров эһэрдэлээтэ. Ньурба улуһун, өрөспүүбүлүкэ културатын сайдыытыгар киллэрбит улахан кылааттарын сыһаналаан туран, дирин махталын тиэртэ.

Ньурба улуһуна дьонун-мааны дьэиэ кэргэттэринэн баай, онуоһа - Литвиновтар дьэиэ кэргэттэрэ олох тыһынаах туоһулар буолаллар.

Лена ПЕТРОВА.

График проведения освидетельствования маломерных судов в Нюрбинском районе

Нюрба, Антоновка, Нефтебаза - 19 июня 2023 года 15:00 р. Виллой Нюрбинская пристань;

Кюндяда - 20 июня 2023 года 11:00 р. Виллой Кюндядинский причал;
Жархан, Маар, Киров, Егольджа Малыкай, Мальджегар - 23 июня 2023 года 11:00 р. Марха Жарханский причал.

Маломерные суда должны быть представлены в полной комплектации согласно нормам оснащения и в исправном состоянии, чисто и аккуратно окрашенными и нанесенными на бортах контрастной краской регистрационными номерами.

Виллойское отделение Центра ГИМС ГУ МЧС России по РС (Я).

– ГИМС сообщает –

О первом этапе акции "Вода – безопасная территория"

С наступлением жаркой летней погоды большинство жителей и гостей района отправляются отдохнуть у воды. Для обеспечения безопасности, снижения количества несчастных случаев и гибели людей на водных объектах на территории Республики Саха (Якутия) с 19 по 25 июня 2023 года проводится первый этап акции "Вода – безопасная территория".

Цель акции – пропаганда безопасного поведения на воде. В рамках акции пройдут рейдовые мероприятия и патрулирование водных объектов на территории Нюрбинского района с участием государственных инспекторов Виллойского отделения ГИМС во взаимодействии с органами местного самоуправления, правоохранительными органами, поисково-спасательными формированиями, пожарно-спасательными гарнизонами.

Основное внимание во время проведения акции уделяется детской безопасности – именно эта категория на сегодняшний день остаётся наиболее незащищённой перед водной стихией. С целью профилактики безопасности подрастающего поколения проводятся онлайн-мероприятия с использованием социальных сетей.

Не останутся без внимания и судовладельцы, которые тоже входят в группу риска. В целях предотвращения несчастных случаев во время эксплуатации маломерных судов проводятся рейды и патрулирование на водных объектах. Госинспектора ГИМС оценивают техническое состояние маломерных судов, пристальное внимание обращается на соблюдение правил эксплуатации маломерных судов и правил плавания, наличие спасательных средств (обязательное наличие спасательных жилетов на каждом из участников движения), соблюдение допустимого количества людей на борту, проверке судоводительских и регистрационных документов.

Виллойское отделение Центра ГИМС ГУ МЧС России по РС (Я) напоминает жителям и гостям Нюрбинского района: не будьте беспечны, всегда соблюдайте меры безопасности и предосторожности, помните о том, что вода – это коварная стихия, и она не прощает ошибок! Пресекайте игры и шалости детей на воде!

Государственный инспектор по маломерным судам Виллойского отделения Центра ГИМС ГУ МЧС России по Республике Саха (Якутия) **ЖИРКОВ Н.К.**

Уважаемые Абитуриенты!

20 июня 2023 года начинается работу "Штаб Абитуриента-2023", в здании Административного центра, 4 этаж 413 кабинет "Актовый зал", часы работы: 9:00ч - 18:00ч.

А также прием документов на очную и заочную форму обучения на бюджетные места и на места по договорам об оказании платных образовательных услуг в ВУЗы.

Сроки подачи документов для бюджета, очной формы:

20 июня – начало приёма документов
25 июля – последний день приёма документов. В некоторых случаях срок отличается:

с 7 по 20 июля – для поступающих с прохождением дополнительных вступительных испытаний творческой или профессиональной направленности

с 10 по 20 июля – для поступающих с прохождением других вступительных испытаний, проводимых вузом самостоятельно

с 20 по 25 июля – для поступающих без прохождения вступительных испытаний
27 июля – публикация конкурсных списков

28 июля – окончание приёма оригиналов документов об образовании от поступающих с приоритетным правом зачисления

3 августа – окончание приёма оригиналов документов об образовании на основном этапе зачисления
С 29 по 30 июля – публикация приказов о зачислении для поступающих с приоритетным правом зачисления

С 4 по 9 августа – публикация приказов о зачислении на основном этапе
Подать документы для поступления можно тремя способами:

1. Принести документы лично в приемную комиссию учебного заведения.

2. Отправить документы через суперсервис "Поступление в вуз онлайн" на портале госуслуг.

3. Прислать документы через почту. Также отметим, что на сайтах СВФУ и АГАТУ есть возможность создать личный кабинет абитуриента и направить документы на поступление.

Выпускники Нюрбинского района имеют возможность получить полную информацию через "Telegram bot".

Как пользоваться ботом "Абитуриент-2023"

1. Все зависит, какой у вас марки телефон Андроид или Айфон!

2. Если у вас Андроид скачиваете на PlayMarket приложение TELEGRAM.

3. Если у вас Айфон скачиваете на AppStore приложение TELEGRAM.

4. Затем запускаете приложение в телефоне и находите по никнейму (имени) в поисковике по чатам @ovidobot.

5. Заходите и нажимаете внизу Начать. (все запросы на русском языке).

6. После того как зашли вам покажется МЕНЮ выборов запроса (на русском языке).

7. С левой стороны внизу у вас покажется (после того как нажали) клавиши запроса ВУЗ, СПО, Алгоритм подачи документов итд. (все ссылки вузов и колледжей) у вас появятся на экране.

8. Вся доступная информация будет сохранено у вас на боте. Информацию, которую вы получаете при личной явке, так и в боте будет идентичной.

9. Общение в боте запрещено, так как оно не является чатом.

Задать вопросы по поступлению можно по электронной почте ovido@uionyurba.ru, в официальной группе ватсап или по телефонам: 89142648674, 2-20-35 Филиппова Полина Витальевна.

Положение о проведении районного турнира по национальным настольным играм "Хабылык", "Хаамыска"

Основной целью соревнований является сохранение и развитие традиционной игровой культуры народа саха.

Задачи:
– привитие у детей интереса к якутским настольным играм;
– выявление сильнейших спортсменов и команд наслегов;
– пропаганда и популяризация национальных настольных игр;
– повышение спортивного мастерства;
– повышение качества жизни через физическую активность и массовый спорт, сформировать культуру активной жизни.

Руководство соревнованиями
Общее руководство подготовкой и проведением соревнований осуществляется МКУ "Управление физической культуры и спорта" МР "Нюрбинский район", ДЮСШ Нюрбинского района, Федерацией национальных настольных игр Нюрбинского района. Непосредственное проведение соревнований возлагается на главную судейскую коллегию.

Место и сроки проведения соревнований
Турнир проводится 20 июня 2023 года в местности "Кыталыктаах" – месте проведения национального праздника Ысыах Нюрбинского района (Өбүгэ оонньуутун түһүлгэтэ).

20 июня
14 ч. 00 м. – прибытие участников соревнований.
14 ч. 00 м. – 14 ч. 30 м. – работа мандатной комиссии, жеребьевка.
14 ч. 30 м. – 15 ч. 00 м. – работа судейской коллегии, совещание судейской коллегии и представителей наслегов.
15 ч. 00 м. – торжественное открытие соревнований.
15 ч. 30 м. – 16 ч. 30 м. – соревнования по играм "Хабылык", "Хаамыска-5".
16 ч. 30 м. – 17 ч. 00 м. – Абсолютное первенство.
17 ч. 30 м. – награждение победителей и призеров, закрытие соревнований.

Порядок проведения соревнований
Соревнования носят лично-командный характер и проводятся по действующим Правилам Федерации национальных настольных игр РС(Я) (Решение Правления Федерации национальных настольных игр РС(Я) от 21 октября 2021 года №8).
До 10 июня принимаются заявки. Спортсмены должны выступать в единой спортивной форме. На каждую игру предоставляются по 2 (две) попытки. Время на выполнение каждой игры – 2 минуты.

Возрастные категории участников
1 группа – (до 17 лет) до 2006 г.р. (девушка, юноша)
2 группа – (18-39 лет) 2005-1984 г.р. (женщина, мужчина)
3 группа – (40-59 лет) 1983-1964 г.р. (женщина, мужчина)
4 группа – (60-76 лет) 1963-1947 г.р. (женщина, мужчина)
5 группа (вне зачета) – (77 лет и выше) 1946 и выше (женщина, мужчина)
– В абсолютном первенстве участвуют все желающие, участники выполняют игры: умсаах, хабылык, тонсуур с 5 хаамыска.

– ЯСИА –

В Якутии запустился сервис заказа городских услуг Drivee

На якутском рынке пассажирских перевозок запустился сервис заказа городских услуг – Drivee. С 13 июня приложение начнет работать в Якутске, затем планируется постепенное расширение присутствия в остальных городах России. Сервис разработан командой российского отделения inDrive, вышедшего из контура международной компании в июне 2022 года.

Drivee работает по привычным правилам, а принципы справедливости и борьбы с монополиями остаются неизменными. Пользователи, как и прежде договариваются обо всех условиях поездки напрямую, без посредников: пассажир предлагает цену, а исполнитель либо соглашается, либо предлагает свою. При этом водители видят весь маршрут, а значит могут выбирать подходящие для себя заказы. Условия предоставления услуг и функционал сервиса остаются прежними. Пользователям необходимо лишь скачать Drivee, а все данные из inDrive перенесутся автоматически при первом входе в новое приложение.

мыска (мужчины хаамыска выполняют до 40 очков, женщины до 35 очков). Время игры 6 минут.

Важные дополнения по самой игре: Спортсмены 1, 2, 3, 4, 5 группы выполняют хабылык, судургу или тонсуур с 5 хаамыска.

Для определения очередности выступления команд капитаны тянут жребий.

Определение победителей и награждение
Победители и призеры в возрастных категориях определяются по итогам 3 видов настольных игр и награждаются медалями, грамотами МКУ "Управление физической культуры и спорта" МР "Нюрбинский район". Абсолютные победители награждаются специальными призами.

Финансирование
Расходы, связанные с проведением Турнира, несут МКУ "Управление физической культуры и спорта" МР "Нюрбинский район", ФНИИ Нюрбинского района. Стартовые взносы 200 (двести) рублей с каждого участника соревнования, которые будут расходоваться на приобретение призов.

Порядок и подача апелляций
В спорных моментах во время игры, протест производится незамедлительно представителем команды. Протест может быть подан в связи с нарушением правил при судействе игры по его мнению. Решение по протесту принимается сразу после обсуждения спорной ситуации. Рассмотрение и принятие решения проводится до окончания соревнования главным судьей, с привлечением бригады судей, участвующих в судействе этого соревнования, а также представителей заинтересованных сторон (без права участия в обсуждении протеста).
Главный судья информирует о принятом решении в заинтересованные стороны. Протест должен быть подан в письменном виде с указанием нарушения и при этом вносится денежная сумма 5000 (пять тысяч) рублей.

В случае удовлетворения протеста внешняя денежная сумма возвращается.

Заявки
Предварительные заявки об участии в соревновании подаются строго до 10 июня 2023 года на ватсап по тел. 8914 261 35 95, 8914 293 63 79 или в мандатную комиссию в день приезда.
В мандатную комиссию обязательно предоставляются:
– именная заявка с визой врача и представителя команды;
– техническая заявка команды;
– оригинал паспорта участника;
– оригинал страховки от несчастных случаев участника.

Главный судья соревнований – Васильев Анатолий Михайлович.
Зам. главного судьи – Васильев Михаил Николаевич (8961 868 77 84).

Главный секретарь – Ли Марина Николаевна (8914 261 35 95), помощник секретаря – Терентьева Кристина Григорьевна (8914 293 63 79).

Данное Положение является официальным вызовом на соревнования.

Предприятие продает следующие объекты по Республике Саха (Якутия)

п. Депутатский: Здание – 626,58 кв.м., Гараж – 31,70 кв.м.;
г. Мирный: 3 этаж 3-хэтажного здания по Ленина, 5 – 497 кв.м.;
п. Чульман: Здание по Титова, 7 – 724 кв.м.;
п. Серебряный Бор: 2 этаж 2-этажного здания дома 34 – 489 кв.м.;
п. Чернышевский: Гараж и помещение – 106,4 и 50,1 кв.м.;
г. Усть-Нера: Здание Сахателеком – 2 133,90 кв.м.;
с. Мындаба, Усть-Алданский улус: Гараж деревянный – 58 кв.м.
Сдаются помещения с центральным входом в центрах г. Мирный, г. Нерюнгри и г. Алдан: площади – 288 и 78,4 кв.м., 1 этаж.

Также сдаются помещения в аренду в населенных пунктах: Виллойск, Ленск, Покровск, Тикси, Депутатский, Жиганск, Зырянка, Нюрба, Олекминск, Сангар, Светлый, Серебряный Бор, Верхневиллойск.

Контактный телефон: (4112) 40-70-32, 8-924-870-50-39.

- Кэриэстэбил -

Өрүү сүрэхпитигэр бааргын

Тапталлаах ийэбит, эбэбит, хос эбэбит, эдьинийбит ВАСИЛЬЕВА Варвара Софроновна бэс ыйын 5 күнүгэр ыарахан ыары кэнниттэн күн сириттэн барбыта биер сыла буолла.

Биниги ийэбит 1935 сыллаахха Сталин аатынан холкуоска Аксинья, Дмитрий Яковлевтарга бөһис оҕонор төрөөбүтэ. Ийэтэ ыарахан-ны оҕолорон өрүттүбэтэх, онон кыра оҕону аҕата, убайдара харайа сатаан баран кыаммакка Александр, Софрон Антоновтарга ииттэрэ биэрбиттэр. Ииппит ийэтэ эмиэ ыарыһах буолан уһаабатах, кинини ыарыһаан ситэри үөрэммэтэх. 4-с кылаас кэнниттэн холкуоска үлэ-эбэбит. Сэриин сылларыгар улааппыт оҕо ол кэмнээби олох туху баар аһытын билэн, ыарахаттарын тулуйан кэлбитэ.

Сэриин кыттыылааҕа аҕабытын Васильев Афанасий Александровичи кытта билсиптэн, сөбүлүүһүн ыал буолбуттара. Бинигини сэттэ оҕону төрөтөн, иитэн-такайан улаатыннарбыттара. Барыбытын Москва, Горькай, Бийскэй, Томскай, Хабаровскай куораттарга анал үөрэххэ үөрэттэрэн араас идэлээх үлэһит буоларбытын ситиспиттэрэ.

Иккиэн наһаа үлэһит, дьонно-сэргэбэ эйэбэс, амарах сыһыаннаахтара, олоххо актыыбынай позициялаахтара.

Ийэбит бинигини дьын чаччы бэйэтин холбурунан ииппитэ, уһуьбута. Элбэх оҕолоох ыал олоҕо ол сағана улахан чэпчэкитэ суоҕа. Сопхуос үлэһитин хамнаһа да улахан суоҕа, онон сүөһү иитэн, оҕуруокка үүнээйи үүннэрэн, эбинэн, хаһаайыстыба тэринэн олоҕу буптут. Эдьинийэ тыаба олоҕордоһуна оҕолорун, сиэнин оскуолаҕа үөрэнэр кэмнэригэр дьэбэтигэр олордон, бинигини кытта тэҥнэ көрөн-харайан иитэлээбитэ, үөрэттэрибитэ. Хоту оройуоннарга олоҕорбут убайдара оҕолорун сайын айыы биниэхэ ыгталлара. Сиэн балтыларын, быраатын ол курдук сайын устата сыннатан, көчүтүн, до-руобуйаларын тулсаран күһүн дойдуларыгар ытара.

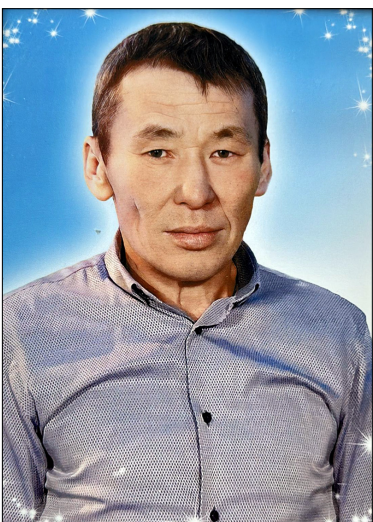
Ийэбит бараксан тугу барытын сатыыра, элбэхтик иистэнэрэ, тагаспытын барытын бэрийэрэ. Астыыр аһа миннигыһэ, амтаннааҕа, оҕуруотун аһа арааһа... Кэлин аны сиэннэрин, хос сиэннэрин көрсөн, харайсан көмө бөҕө буолбута. Тапталлаах эбээбэ кэлэн, кини миннигыһэ аһын амсайар, сылаас сымнаҕас илиитигэр көтөхтөрөр, сырылааччы сыллатар сиэннэр эбээлэригэр улаатан да баран атаахтыы түһэллэрин сөбүлүүллэрэ, куруутун кэлэ тураллара. Күтүөттэр, кийииттэр бары сөбүлүүллэр, "ийээ", "эбээ" диэн тэҥнэ ааттыыллар, ахталлар.

Биниги улахан дьэ кэргэн, киэн аймах туллар тугааҕа, күн кэриэтэ күндү киһибитин - ийэбитин куруук суохтубут, саныыбыт, ахтабыт. Бэйэбит, оҕолорбут, сиэннэрбит кини курдук үтө киһи буолуохпутун баҕарабыт, дуьлунабыт.

Ийэбит бараксан, эн сырдык санаан, тапталын биниги сүрэхпитигэр, өйбүтүгэр куруук баар буолуо.

Оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ, аймахтара.

Күндү киһибит, сүрэхпитигэр өрүү бааргын

Нурба улуунун Дьаархан нэһилиэгин олохтооҕо, туруу үлэһит хоһуун киһи, 4 оҕо амарах аҕата, элбэх сиэн эһэтэ МАКСИМОВ Евгений Спиридонович 55 сааһыгар ыарахан ыарыһаан сүрэхпитигэр өрүү сүрэхпитигэр бааргын 16 күнүгэр 40 хонугун туолар...

Биниги аҕабыт, эһэбит, кэргэним, уолум, убайбыт 1967 сыллаахха алтынньы ый 10 күнүгэр Нурба улуунун Дьаархан нэһилиэгэр Виктория Алексеевна, Спиридон Петрович Максимовтар дьэ кэргэттэригэр иккис оҕонон күнү көрбүтэ.

Күндү киһибит баара-суоҕа 55 сааһыгар үлэ-хамнас үөһүгэр ата-баар тура сылдьан соһумардык барбытыттан бары да уолуйан хараастыбыт кэммитигэр биниэхэ күүскөмө буолбут чугас доҕотторбутугар, аймах-билэ дьоммутугар, биер дойдулаахтарбытыгар улахан махталбытын тиэрдэбит.

Хайа баҕарар саха ыала бастакы оҕолоро хайдаһын кэнники оҕолор батыһаллар. Ол курдук оҕобут Жека үлэбэ-хамнаһа сыһыана, тухоха барытыгар бэрээдэги сөбүлүүрү динник оҕолоругар инмит. Оҕолоро бары үөрэхтэнэн, идэ ылан үлэһит буолан аҕаларын туйаһын хатарыахтара.

Күндү киһибит дьэтигэр-уотугар улахан хаһаайыстыба тутан олоҕорута. Тапталлаах кэргэн, амарах аҕа, элэккэй эһэ этэ. Онон дьыҥнээх эр киһи аналын толордо диэн испитигэр астынабыт, киэн туттабыт.

Тапталлаах күндү киһибит, эн киһи киэнэ кэрэмэһэ, саха киэнэ саарына, үлэһит үтүөтэ этин. Эн кыайбатаххын, толорботоххун оҕолорун ситэриэхтэрэ.

Тапталлаах күндү киһибит, эн биниги өйбүтүгэр-сүрэхпитигэр куруук баар буолуон. Эн олоҕорбут доһун олохтон биниэхэ өрүү үтө холобур буолуоҕа.

Кэргэнэ, оҕолоро, ийэтэ, чугас дьоно.

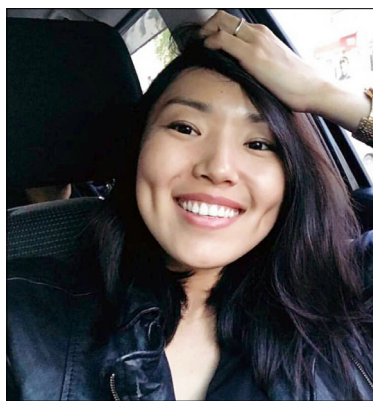
Дьылҕа хаан оҕоһуута кытаанах даҕаны...

Үөрэнээччим Анжела биниги ортобугулар суоҕа, күлбэтэбэ-үөрбэтэбэ бу дьыл бэс ыйын 15 күнүгэр биер сыла буолла. Ол тухары бу түгэни кытта сөпсөспөт, ылыммат санаа уҕараабат.

Аан бастаан 6-с кылааһы ыларбар, кип-киэн чоьулуччу көрбүт элбэби эрэнэр харахтар саҥа учууталы кэтэһэн олоҕорлоһо бу баарга дылы. Ол онтон ыла Анжелам биникки учуутал уонна үөрэнээччи быһыытынан алтыһыбыт сағаламмыта.

Оскуолаҕа үөрэнэр сылларыгар үөрэх туйгуна, элбэх предметтэргэ оскуола, оройуон, өрөспүүбүлүкэ таһымнаах олимпиадалар кыайыылаахтара, призердара этэ. Ордук тыл, история өттүгэр күүстээбэ. "Будущий дипломат" өрөспүүбүлүкэтээби күрэх финалиһа, араас турнирдар, күрэхтэр кыайыылаахтара, "Президентскэй Елка" кыттыылаҕа.

Анжела сытыы-хотуу, санаабытын этэр, эпипитин куруук толорорго дуьлуһар үтө өрүтэ кылааспыт олоҕо интэриһинэй, ис хоһоонноох буоларыгар төһүү күүс буолара. Ол курдук араас интеллектуальнай оонньуулар, күрэхтэр буолаллара, кылаас олоҕо араас формалар нөнүө ыгытылаллара (мэриялар, министерстволар, государство...). Үрдүк кылаастарга тахсан истэбин айыы

өйө-санаата кэҥээн, ситэн-хотон испитэ. Оскуола таһымыгар "Үрүн Түмэнгэ" киерэн араас хайысхалаах үлэбэ кыттыспыта, оройуонна оскуола аатыттан биергэ түмсүүлэри, күрэхтэри тэрийсипитэ. Спорка сыстаҕаһа, чэпчэки атлетикаҕа, волейболга кылаас, оскуола чийин көмүскүүр. 11 кылааһы түмүктүүр кэнсиэркэ дьүөгөлэринээн омукуту ылаан соһуппуттара. Икки сыл утуу-субуу кылааска "Ученик года" буолбута. Үөрэнэр сылларыгар элбэх номинацияларга тиксибитэ, анал бириэмийэлэр хаһаайкалара буолбута.

Төрөппүттэрэ Анжелаҕа ирдэбиллээх тапталы анаабыттара, кини иитиитигэр дьонуннаахтык

сыһыаннаспыттара. Ону 6 сыл тухары кылаас төрөппүттэрин мунһаһын биердэ да көтүппэтэ-тэхтэрэ туоһулуур.

Бэйэтигэр ирдэбиллээх, бары өттүнэн дэгиттэр дьөбүрдээх, са-табыллаах, олоххо ураты көрүү-лээх, дуьлуурдаах, инникигэ элбэби эрэннэрэр кыыспыт Анжела оскуолатын кыһыл көмүс мэтээлинэн бүтэрибитэ, төрөбүт оскуо-латыттан кынат үүннэринэн Санкт-Петербурга СПбГУ юри-дическай факультетыгар киерэн ситиһиилээхтик үөрэнэн бүтэри-битэ. Дьокуускай куоракка элэтинэн үлэли сылдьан аналлааһын көрсөн, Попов Дмитрийдин ыал буолбуттара, Амели диэн кыыс-таммыттара. Бу кэмнэ бэйэлэрэ дьыла тэринэн сағалаабыттара. 2019 сыллаахха Санкт-Петербурга көһөн барбыттара. Улахан сыах тэринэн, бэйэлэрэ брендовой та-гас мағаһынын астыыттара...

Анжела кылас олоҕо бу орто дойдуга сулус курдук чабыллан ааста, үгүс дьон сүрээбэр сүптэ-ослот өйдөбүлү хаалларда.

Күндү кыыспын, Анжелабын куруук саныы сылдьыам, кини кэрэ мөссүөнүн, үөрбүт-көппүт чоьулуспут харахтарын...

ТИМОФЕЕВА Нина Михайловна, кылааһын салыйааччыта.

Биллэриин

Бэс ыйын 14 күнүттэн КФХ Иванова Л.В. ("Сиибиктэ") аһыкатын эмтээһинин сағалыыр (Кирпиичэ, Улахан Атах, Кыра Атах, Хангалас Маара). Билсэр телефон 8-914-297-49-30.

Table with 3 columns and multiple rows containing names and details of deceased individuals, such as ПЕТРОВ Геннадий Алексеевич, ВАСИЛЬЕВА Варвара Алексеевна, and others.

Footer containing contact information for the newspaper, including the General Director (Struchkova N.M.), phone numbers, and address details.